

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem savodu:
Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Continuano le azioni contro Malta

17 velivoli avversari abbattuti — Una nave mercantile affondata nel Mediterraneo orientale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 aprile il seguente bollettino di guerra n. 780:
Sul fronte cirenale vivace attività di pattuglie e di artiglierie. Reparti dell'esercito hanno distrutto negli scontri dei giorni scorsi due velivoli nemici. Un terzo colpito dalla difesa contraerea di Bengasi è precipitato al suolo. L'intero equipaggio, di un ufficiale e cinque sottufficiali, salvatosi è stato catturato.
Nel corso di violente ruscite azioni di

bombardamento contro gli obiettivi di Malta, cacciatori tedeschi hanno abbattuto in brillanti combattimenti 13 apparecchi inglesi.
Sulle coste sudoccidentali della Sicilia un aeroplano avversario veniva costretto ad ammarare. Il personale di bordo di 5 persone è stato fatto prigioniero, un nostro aereo, avvistato nel Mediterraneo orientale un mercantile di 10 mila tonnellate, ha attaccato e affondato, nonostante l'intervento della caccia avversaria.

Letalski napadi na Malto se nadaljujejo

17 sovražnih letal sestreljenih — Tovorni parnik potopljen na vzhodnem Sredozemskem morju

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil dne 12. aprila naslednje 680. vojno poročilo:
Na cirenajskem bojišču živahno delovanje patrol in topništva.
Oddelki vojske so v spopadih preteklih dni uničili dve sovražni letali, tretje pa je sestrelilo protiletalsko topništvo pri Bengasi. Celotna posadka, sestojeca iz enega oficirja in petih podoficirjev, se je rešila in je bila ujeta.
Med uspešnim silnim bombardiranjem ciljev na Malto je nemško lovsko letalstvo v sijajni borbi sestrelilo 13 angleških letal.
Na jugozapadni obali Sicilije je bilo sovražno letalo prisiljeno pristati na morju. Potečanska posadka je bila ujeta.
Neko naše letalo je opazilo v vzhodnem Sredozemskem morju sovražno desetstotonsko trgovsko ladjo. Jo napadla in potopila kljub obrambi s strani sovražnega lovškega letalstva.

V času ko so se angleški letalci spuščali proti ubožnim hišam ribičev in kmetov Licate z neprestanim in nečloveškim napadom in ko se je zdelo, da je bila Anglija prepričana, da bo z uničenjem Licate dobila vojno, so posledke krdele napadalnih letal na nekem italijanskem letališču našle na bombah težkega kalibra napis: Licata. Nekateri angleški letalci so delali vso noč da so napravili te napise na te masčevalne bombe, ki naj bi se zmetale na angleška letališča na Malto, od koder so angleški bombniki napadali mali kmečki kraj.
Angleško svetohlinstvo se prikazuje vno- viš skozi pisanje angleškega tiska. V angleških letalskih krogih so v velikih skrbih zavoljo uspehov ki jih dosegajo letalske sile osi v silovitih ofenzivah proti otoku Malto. Ker odgovorni krogi ne morejo v Sredozemlju zoperstaviti letalske sile, ki bi mogle neutralizirati italijansko-nemško zračno ofenzivo, ustvarjajo v tisku enega izmed tistih izhodov, ki so v popolnem slogu z angleško mentaliteto. Malto je bila nevtralizirana kot pomorsko in letalsko oporišče in zračna osenziva se bo nadaljevala metodično.

Pobožne želje angleškega tiska

Sredozemska fronta, 13. aprila s Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:
Medtem ko italijanski in nemški bombniki metodično in uspešno nadaljujejo svoje napade proti letalsko-mornariškemu oporišču Malte zahteva angleški tisk, naj angleški letalci bombardirajo Rim. Ta pobožna želja je povzročila živ posmeh na vseh letalskih osredih letalstva, ki nastopa v srednjem Sredozemlju. Po neumnem in lahkomiselnem angleškem naznanu bi morali italijanski in nemški letalci menda dopustiti, da bi se iz pomorskega oporišča La Vallette in Marše Sciroso angleške pomorske sile sprejemale po naših morjih in da bi z letalske C'Venezije, Halfara Gudie in Luce angleški bombniki in lovci spuščali v napade proti našim odprtim mestom in civilnemu prebivalstvu. V odgovor na te bedastoče angleškega tiska se je dobro spomniti neke epizode.

Princ Piemontski v Arezzi

Arezzo, 13. aprila. s. Nj. Vis. princ Piemontski je prispel v Arezzo. Sprejeli so ga prefekt, pokrajinski tajnik in zastopniki ostalih civilnih kakor tudi vojaških oblasti v pokrajini. Princ se je v katedrali udeležil službe božje, nato pa se je podal v šolo rezervnih častnikov, kjer je odlikoval dva gojenca, ki sta se vrnila iz Afrike, z vojnim križcem. Nato je prisostvoval zapretili nabornikov in izročil posebnega kovčega za zastavo, ki ga je fašistična zveza darovala šoli. Gojenca so nastopili pred princem v vojaških formacijah in so predvajali pred njim tudi telesne vaje. Mnogi- ca je princu povsod prirejala navdušene ovacije. Mesto je bilo vse v zastavah.

Nemško vojno poročilo

Na polotoku Kerču zavrženi sovražni napadi — 14 sovražnih tankov uničenih — Brezuspješni napadi na srednjem in severnem odseku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:
Na polotoku Kerču so bili zavrženi novi sovražni napadi, ki so jih podpirali tankovski oddelki in letalstvo. Stirinajst sovražnih tankov je bilo uničenih.
Nemška bojna letala so napadla luko ob kavkaski obali in poškodovale večjo sovražno ladjo z bombami.
Na srednjem in severnem odseku vzhodne fronte je ponovili sovražnik svoje brezuspesne napade.
V Severnem morju so letala napadla zarovaren konvoj ter zažgala dve trgovski ladji, tretjo pa poškodovale z bombami.
V Severni Afriki živahno topniško in izvidniško delovanje. Težja in lažja letala so v Marmariki z uspehom napadla sovražno zaledje. Nemški lovci so sestrelili 6 sovražnih letal.
Pri letalskih napadih na vojne cilje na Malto je bil angleški rušilec v doku večkrat zadet z bombami. V zračnih borbah so lovka letala sestrelila 13 angleških letal. SS-Sturmhaufführer Schulz je 5. aprila sam zavel sovražno postojanko, uničil posadko in razstrelil sovražni tank najmo- vejšega tipa.

škodovana od bomb, s katerimi so jo napadla osna letala pri zadnjih letalskih napadih na Malto. Ladja je bila tedaj v olin- žini otoka.

Ameriška podmornica izginila

Lizbona, 13. aprila d. Ameriško mornariško ministrstvo je v soboto priznalo izgubo ameriške podmornice »Perche«. Washingtonsko poročilo pravi, da se je podmornica »Perche« v svojem prihodu na določeno mesto zakasnila za mesec dni ter da so jo morali zaradi tega smatrati za izgubljeno. Podmornica »Perche« je operirala v bližini otoka Jave. Poslednja bežična vest s podmornice je vsaj kot bližnja točka svojega operacijskega področja označila ta otok. Washingtonsko poročilo pravi da je »Perche« četrti ameriška podmornica, izgubljena od pričetka vojne z Japonsko.

Mine v španskih vodah

Barcelona, 13. aprila. s. Na morju v bližini Barcelone so ribiči našli na precejšnje število plavajočih min. Ena mina se je pojavila 10 milj južno od mesta. Druge so opazili v razdalji 4 do 5 milj od svetilnika Lobregata.

Milijardni izdatki za angleško brodogradnjo

Rim, 13. aprila. s. Britska admiralteta je objavila belo knjigo, iz katere je razvidno, da je Velika Britanija 1940 za vojno mornarico potrošila 384 milijard lir v italijanski valuti. Od tega je bilo v istem letu po sovražnih akcijah uničenih 45 milijard lir ladij in naprav.

Obnovite naročnino!

Naloge novinarjev in tiska v novem redu

Pomembne izjave na zaključni seji prvega evropskega novinarskega kongresa v Benetkah o vlogi in nalogi novinarjev in tiska

Benetke, 13. aprila. s. V Benetkah se je včeraj v senatski dvorani Doževe palače zaključil evropski mednarodni novinarski kongres. Na zaključno sejo so prišli ministri za ljudsko kulturo Ekske Pavolini, načelnik nemškega tiska, državni podtajnik dr. Dietrich, japonski veleposlanik Sakuma in vrhovni zastopniki tiska držav, ki so se priključile trojnemu paktu. Na zaključni seji se je zvezi priključila še Španija.

Pristop Španije

Ob tej priliki je imel španski zastopnik dr. Gonzales poseben govor, v katerem je obeležil razloge, spričo katerih se tudi španski tisk priključuje tisku ostalih prijateljskih držav. Naglasil je, da so se na španskih tleh odigrale prve bitke v borbi proti skupnemu komunističnemu sovražniku. Sporčil je kongresu tudi pozdrave zunanjega ministra Serrana Sunera. Zastopnika španskega tiska kot novega člana zveze sta posebej pozdravila nemški delegat Weiss in nacionalni svetnik Guglielmotti.

Pozdrav japonskega tiska

Japonski veleposlanik Sakuma je pozdravil kongres v imenu japonskega tiska. Govoril je o vlogi in nalogah japonskega tiska, ki ga navdaja isti duh kakor japonske oborožene sile, ki se viteško bore proti skupnemu sovražniku. Obsodil je nizkotne metode anglosaškega tiska. Sile trojnega pakta in njihovi zavezniki bodo morali dobojevati še težke borbe, preden bo dosežena končna zmaga in se bo na svetu ustvaril novi red. Z vsoto gotovostjo pa se lahko zanašajo na to, da bodo svoj cilj dosegli. Njegov govor je bil sprejet z navdušenim odobravanjem.

Govor nemškega delegata o nalogah tiska

Nato je govoril načelnik nemškega tiska državni podtajnik dr. Dietrich. Pozdravil je kongres v imenu Hitlerja, ki se je za zasedanje kongresa nadvse zanimal in ki želi zvezi novinarskih organizacij uspešen razvoj v skladu z njenimi velikimi nalogami in nameni. Na zborovanju, je dejal, je bil podan neoporečen dokaz, kakšen je bil razvoj tiska, če bi ostal še nadalje pod oblastjo židovske demokracije. Nasprotno je novinarstvo mladih narodov našlo samo v sebi moč za novinarski prepoved. Ko se je v Italiji in Nemčiji pričela borba proti kapitalistični degeneraciji tiska in so se proglasile nove ideje tiska, je svetovni liberalni tisk zaničljivo gledal nanj. Anglija in Zedinjene države, ki so hotele vojno, navdahnjene s sovražstvom nasproti mladim narodom, niso nikoli ustvarile velikih idej in odločitev v sožitju med narodi. Zato tudi danes ne proglašajo nikake ideje za obnovu evropskega duha. Zato tudi nimajo nikakega smisla za nove ideologije in velike pokrete v Evropi. Te velike ideje pa so na področju kulture tudi tisk postavile na njegovo mesto in mu zastavile za cilj borbo za resnico in napredek človeške kulture. Naloga zveze je, da mobilizira pravo silo tiska, ki bo duhovno vodil narode do zmage človeškega razuma. Dunaj je bil začetek nove dobe mednarodnega novinarstva. Benetke so svetilnik. Z vsem srcem bodo novinarji mladih držav nadaljevali svojo borbo, dokler ne bo dosežen končni cilj, dokler ne bo izkrcena pot do sreče in miru narodov.

Ko so se poleg ovacije, je dr. Weiss prečital brzojavko, v odgovor na Hitlerjev pozdrav, ki je bila sprejeta z velikim navdušenjem in odobravanjem.

Pozdrav Duceja

Zatem je ob splošnih ovacijah povzel besedo minister za ljudsko kulturo Ekske Pavolini. V svojem govoru se je spomnil vseh novinarjev, ki so padli v borbi za skupno idejo. Veliko navdušenje je izrazil, ko je naglasil, da Duce kot novinar, kot ustanovitelj »Popola d'Italia« in kot vodja italijanskega naroda, pozdravlja novinarje 15 držav, ki so se zbrali v Benetkah v starem in nepozabljenem tovariškem duhu.

Tisk v službi idealov

Zborovanje, je dejal, ima izrazit politični pomen. Opozoril je na pričetek neposrednega sodelovanja med japonskim in evropskim tiskom. Naglasil je, da se tisk trojnega pakta in zavezniških narodov ostro razlikuje od tiska nasprotnih držav. Prvi je instrument narodov in njegovih idealov, drugi je sredstvo plutokracij in njihovih interesov. Pri prvem je dolžnost novinarja, da se s polnim čutom odgovornosti bori za stvar svojega naroda in za njegovo svobodo. »Svoboda tiska« demokratskega novinarstva pa pomeni pravico brez odgovornosti posluževati se finančnih sredstev in tajnih sil izven in preko interesov narodov. Metoda našega tiska, je dejal, je resnica. Naši narodi nam zaupajo. Skrbno in takoj beležimo vse izgube in udarce, ki so nam bili prizadejani, enako kakor udarce in izgube, ki smo jih prizadejali nasprotnikom. Tako preprečujemo nastajanje »govorice«, njihovo inflacijo, ki je prav tako nevarna kakor denarna inflacija.

Na drugi strani pa se poslužujemo nasprotniki metod laži, neresničnih demantijev in nemogočih govorov. Naš tisk, je dejal, pospešuje proces revizije, ki ga predstavlja vojna, revizije dela, kulture raznih in vojaških načel. Nasprotni tisk

pa še zmerom deluje v službi sovražnega imperializma, imperializma dolarja in funta. Med novinarji naših dežel vlada intimen sporazum, ker branijo skupne ideje in širijo enako stališče o življenju in o bodočnosti. Največji jez pa je med anglo-ameriško in rusko propagando. Med njima ni najmanjšega sporazuma, kljub vsem ponovnim poskusom Crippsa in drugih londonskih boljševikov.

V naših deželah se je tisk osvobodil židovstva, v vseh nasprotnih je v židovskih rokah. V listu vidimo kakor v knjigi sredstvo za dokazovanje. Nasprotnik pa si je iz njega ustvaril sredstvo za korupcijo s pomočjo črne kronike in »senzacije«. V teh sedmih točkah je podana definicija, je dejal, našega in nasprotnega tiska. Naš tisk je glasnik sveta, ki vstaja. V letih po zadnji svetovni vojni, so velike demokracije dale svetu sistem, v katerem so mu zavladale in v katerem so si prisvojile monopol vsega bogastva. Socialna kriza modernega sveta je zahtevala rešitev novih problemov. Demokracije so negirale krizo, ruska revolucija pa jo je hotela rušiti z boljševizmom. Naši narodi pa so vsak zase odklanjali take rešitve. Sovražna propaganda je širila vesti, da bo pomankanje surovini in hrane Evropo in Japonsko pripravilo, da opusti nadaljnjo borbo. Tudi mi se borimo baš zaradi tega, ker smatramo, da je nevzdržen položaj, v katerem bi nas lahko kdo z lakoto prisilil, da klonemo. Poleg tega pa so vsi naši narodi, ne glede na to, ali so v borbi proti Rusiji ali ne, proti boljševizmu. Mussolinijevi protiboljševski borci, rjave srajce, ki so prelivali kri na Bavarskem in v Prusiji, Mannerheimovi beli borci in žrtve komunizma na Balkanu so se prvi borili za svojo domovino, za svojo skupno civilizacijo, proti skupnemu sovražniku, proti kateremu so se sedaj vsi zbrali na vzhodni fronti poleg nemških in zavezniških borcev pod poveljstvom Hitlerja. Mi ne negiramo socialne krize modernega sveta, marveč pravimo, da je višja socialna pravica edina sposobna odpraviti to krizo.

Višja socialna pravica pa ne negira hijerarhije med posameznimi kategorijami, kakor ne negira hijerarhije med posameznimi neodvisnimi sodelujočimi državami. To so naši vojni cilji. Vsak se takoj zave, da so totalni. Naši narodi so zavzeli jasno ideološko in zgodovinsko stališče. Nasprot-

nik je bil prisiljen zanesti se na boljševiško zmago. Toda to upanje mora biti šibko in obupno obnem za kapitaliste na Wallstreetu in za konservativce v Londonu. Saj ne morejo ničesar ohraniti, njihovi zakladi prehajajo v druge roke. Zmagali bomo, pravijo, ker smo bogati, pa pozabljajo, da je to tipično revolucionarna vojna in da bomo zmagali mi prav zaradi tega, ker smo revni. Roosevelt je razpisal natečaj za definicijo sedanje vojne. Odgovarjamo mu, da je to vojna, ki jo bo on izgubil ali boje vojna, ki jo je že izgubil. Vojna, svetovna, kakor je sedanja, mora biti dolga in težka in mi se ničesar ne nadajamo in tudi ne napovedujemo, enostavno smo gotovi, kako se bo zaključila. Njen zaključek izhaja iz gentija voditeljev, iz vrlih borcev, iz sposobnosti narodov, iz pravilnosti stvari, ki smo ji posvetili svojo mladost in svojo življenje in za katero so padli naši najboljši tovariši. To je gotovost zmage.

Ministrov govor je bil ponovno prekinjen z navdušenimi ovacijami. Predsednik dr. Weiss se mu je zahvalil in je izjavil, da bodo novinarji, ko se bodo vrnili v svoje domovine, delovali v duhu in po smer- nica, ki jih je obeležil. Pojavil se je nov borbeni tisk, ki ne bo zaključil svojega pohoda, preden ne bodo doseženi vsi cilji na vseh področjih. Dr. Weiss je nato zaključil kongres.

Poklonitev pred spomenikom padlih revolucionarjev

Pred zaključno sejo kongresa so bili načelniki vseh delegacij v Liktorskem domu, kjer so se poklonili pred spomenikom padlih fašističnih revolucionarjev in jih je sprejel zvezni tajnik. Vsakemu novinarju je podaril Leva sv. Marka.

Razhod

Zvečer so posamezne delegacije pričele odhajati. Ob 21.12 je odpotoval načelnik nemškega tiska državni podtajnik dr. Dietrich. Na postaji so ga pozdravili ministri Ekske Pavolini, prefekt in zastopniki drugih oblasti ter novinarskih organizacij. Dr. Dietrich se je ministru Ekske Pavoliniju še enkrat toplo zahvalil za gostoljubni sprejem v Benetkah in mu izrazil svoje zadovoljstvo spričo sijajne organizacije kongresa.

Velika svečanost v Albaniji

Svečana proslava tretje obletnice pripadnosti Albanije rimskemu imperiju

Tirana, 13. aprila. s. Po vsej Albaniji so svečano praznovali tretjo obletnico, odkar je bila Skenderbegova krona ponujena Cesarju in Imperatorju. V Tiranu je prišlo ob tej priliki idolo velikih ljudskih manifestacij. Vse mesto je bilo v italijanskih in albanskih zastavah. Na Skenderbegovem trgu so se zbrali vsi javni nameščenci, obdani od velike množice ljudstva. Sredi njih je bila dolga vrsta članov albanske fašistične stranke. Razporedili so se v spre- vod in pod vodstvom ministrskega predsednika, ter predsednika višjega korporacijskega sveta, članov vlade ter zastopnikov civilnih in vojaških oblasti odšli po glavnih ulicah mesta pred palačo kraljevega namestnika. Ekske Krujo in Ekske. Toč sta se podala k kraljevemu namestniku, ki je z balkona nekaj časa prisostvoval navdušenim ovacijam množice. Ministrski predsednik je množico pozval, naj pozdravi Kralja in Imperatorja ter Duceja. Mno-

žica se mu je z navdušenjem odzvala. Nato je imel Ekske. Iacogoni v albansčini kratek govor, v katerem je opozoril na veliki pomen manifestacije. Še stoletja bo ta obletnica pričala o trdi priporjeni neodvisnosti albanskega naroda. Albanski narod pa bo neomajno zvest Cesarju in Imperatorju ter Duceju. Prav posebnega pomena pa je njegova zvestoba ta trenutek, ko se Italija skupno z narodi, ki so se pridružili trojnemu paktu, bori za svobodo in pravico narodov. Opozoril je na imperlano fašistično silo in naglasil, da bo ta sila duha zmagala. Spomnil se je sijavni padlih, kakor tudi junakov, ki so se borili za Albani- jo. Njegov govor je bil sprejet z vidnim navdušenjem.

Tuli ves albanski tisk je objavil vrsto člankov o pomembni obletnici. Ministrski predsednik je poslal vladarju, Duceju in grofu Ciano vdanostne brzojavke.

Politika Bolgarije ostane nespremenjena

Izjava ministrskega predsednika Filova o nalogah in ciljih nove vlade

Sofija, 13. aprila. s. Ministrski predsednik Filov je imel snodi po radiu govor, v katerem je razvil delo in program nove bolgarske vlade. Nova vlada bo nadaljevala dosedanje bolgarsko politiko, ki se opira na iskreno in tesno sodelovanje s silami osi in trojnega pakta. Bolgarija želi ojačiti prijateljsko odnose tudi s turško sosedo.

Kar se tiče notranje politike, je Filov izjavil, da bo nova vlada storila vse, da ustvari pogoje za socialno pravico v smislu načel novega evropskega reda. Odločilni dogodki, ki se pravkar razvijajo po svetu, nalagajo Bolgariji velike dolžnosti. Bolgarija bo v sodelovanju s svojimi močnimi zaveznički prispevala k ustvaritvi novega evropskega reda in bo jamčila za trajni mir, oprt na pravico. Velike težave na gospodarskem in finančnem področju zahtevajo najstrožjo disciplino bolgarskega naroda. Če si hočemo priboriti mesto v novi Evropi in opraviti našo zgodovinsko mis- sijo, moramo prekiniti vse stare vezi in podpreti nov režim, ki bo rešil sejanje probleme po pogledu naših mogočnih zavez- nikov.

Sofija, 13. aprila. s. Hkratu s komunika- cijo o rekonstrukciji bolgarske vlade so listi objavili tudi nekaj podatkov o novih ministrih

Prosvetni minister Jozof je dovršil filozofske studije v Sofiji in v tujini. Nazad- nje je bil vseučiliški profesor in ravnatelj narodnega gledališča ter generalni tajnik prosvetnega ministrstva.

Vojni minister general Mičov se je udeležil balkanske in svetovne vojne. Pridobil si je mnogo odlikovanj. Bil je ravnatelj vo- jaške šole ter je poveljeval bolgarskim čet- am, ki so vkorakale v Makedonijo.

Trgovinski minister Zaharijev je dovr- šil filozofske in gospodarske studije. Dva- krat je bil poslanec in pred 7 leti tudi pro- metni minister. Predlanskim je postal pod- predsednik Sbornja.

Minister za železnice in pošto inž. Rado- slavov je dovršil rudarsko akademijo v Freiburgu. Nekaj let je bil tehnični ravnatelj državnih rudnikov v Perniku.

Kmetijski minister inž. Petrov se je udeležil balkanske in svetovne vojne in si je prav tako pridobil mnogo odlikovanj. Po svetovni vojni je dovršil pravne studije v Sofiji, pozneje pa še inženjersko šolo v Berlinu.

Vojna na morju Poškodovana angleška križarka

Tetuan, 13. aprila. s. S Sredozemnega morja je prispela v Gibraltarsko angleška križarka, tipa »Hornionce« z večjim števi- lom ranjencev. Križarka je bila precej po-

Proslava obletnice prihoda italijanskih čet v Ljubljano

Spominska svečanost na Vojaškem Poveljstvu — Javna in zasebna poslopja v zastavah

Ljubljana, 11. aprila.

Na dan prve obletnice prihoda naših čet v Ljubljano, se je Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine podal na sedež Armadnega zbora, kjer je v navzočnosti Zveznega Tajnika in višjih častnikov izrazil poveljujočemu generalu iskren spominski pozdrav in je poveljeval žrtve Padlih ter je opozoril na to, da delo, ki se je v novi pokrajini razvijalo v polnem skladu z nameni. General Robotti se je zahvalil Visokemu Komisarju Grazioliu za to tovariško in pomembno potezo. Navzoči so vzklkali Kralju in Cesarju, Duceju in bojevni-

kom na vseh bojiščih. Po slovesnosti je Visoki Komisar v navzočnosti Poveljnika Armadnega Zbora, Zveznega Tajnika in zastopstva častnikov in oboroženega oddelka z zastavo položil pred spomenik na pokopališču, kjer so trupla naših padlih v prejšnji vojni in v tej, lorvorov venec. Pozneje se je podal v vojaško bolnišnico, kjer je obiskal ranjence in bolnike ter razdelil darila, povsod iskreno sprejet z izrazi zahvale za Duceja. V mestu so javna, prav tako pa tudi mnoga zasebna poslopja v zastavah.

Milanski velesejem

je bil v soboto svečano odprt — Razstavljalec je nad 5000

Milano, 11. aprila.

Na zelo svečan način je bil danes odprt mednarodni velesejem v Milanu. To je že XXIII. velesejem in drugi med vojno. Sloves in tradicija milanskega velesejma sta tako močna, da ni mogla niti vojna doba zrahljati čvrstih temeljev, ki na njih sloni pomembna milanska pobuda, ki je pomagala množiti gospodarski sloves Milana ter vsega njegovega področja.

Nad 5000 razstavljalec je postavilo svoje izdelke, proizvode in blago v propagandno službo milanskega velesejma. Tukaj so zastopniki italijanskega gospodarstva, nemškega, češko-moravskega, belgijskega, hrvatskega, rumunskega, slovaškega, španskega, švicarskega, madžarskega, bolgarskega, danskega, finskega, francoskega in norveškega. Vse panoge evropskega gospodarstva imajo tukaj svoj goščen, z okusom in s smotnostjo podan pregled. Med razstavljalci jih je okoli 1000 iz tujine.

Ob smiselni presoji pomembnega velesejma se lahko takoj razbere značilna poteza letošnjega velesejma. Zanimivo opažanje je, da ne vtiska sejmju svojega pečata toliko industrija, kakor je bilo to ob številnih prejšnjih sejmih. Tudi blagovnanstvo ni oni razstavnici činitelj, ki bi mogel dati letošnjo prireditvi značilen poudarek. Skrbno prizadevanje, ki gre za tem, da ima vsakoletni milanski velesejem nekaj posebnega, je bilo tudi letošnji kronano z uspehom. Posebno obeležje vtiskata namreč letošnjemu milanskemu velesejmu predvsem kemija in italijanska metalurgija, ki tvori temelje sodobnega italijanskega avtarkičnega gospodarstva. Tako bo po zamislu velesejskih prirediteljev poseben dan kemije in poseben dan metalurgije. Ob zaključku teh dnevoev kemije ter metalurgije bodo posebni znanstveno

tehnični sestanki, na katerih se bodo v zvezi z razstavljenimi proizvodi obravnavala vsa sodobna aktualna vprašanja navedenih strok.

Sredi množstva razstavnih objektov vzbuja tudi letos posebno zanimanje razstavljeni material »Fiat«. Zanimive motorje vidiš na tej razstavi, tako n. pr. Dieslov motor z 8 cilindri in 1500 konj. silami, nadalje letalski motor A. 76 s 14 cilindri ter 1000 k. s., razen tega motor 8 T za specialna motorna vozila. Tudi ti izdelki slojijo na načelih industrijske avtarkije.

Druge posebnosti milanskega velesejma je tudi letos v tem, da je vsak oddelek v skladu s katerim koli sodobnim, aktualnim geslom. Tako je poljedelska razstava prilagojena vojnim potrebam, ki terjajo vse večjo intenzivnost v pridelovanju in skrbne izdatke. Obrtniški del razstave, na kateri razstavlja več kot 500 obrtnikov, razodeva prizadevanje, da se v izdelkih čim skladneje poveže načelo čim možnejše umetnosti in čim dosegljivije koristi. Tako je ustrezno okusu po lepi izdelavi, pa tudi pričakovanju po čim izdatnejši uporabi.

Končno naj omenimo, da ni razstavnega oddelka, ki bi se ne ponašal lahko s kakšno novostjo. To velja za vse panoge od najnovejših radijskih znamk pa do najljubših otroških igrar. V vsaki stroki najdeš kaj novega, posebnega, kar vzbuja živo pozornost pri strokovnjaku in kupcu.

Pestra slikovitost tudi letošnjega milanskega velesejma, ki bo trajal 15 dni, bo s svojimi številnimi novostmi na torišču najraznovrstnejših strok in pobud znova utrdila ter razmnožila gospodarske, poslovne vezi, ki družijo tradicijo vsakoletne milanske gospodarsko-tehnične manifestacije z vodilnimi evropskimi industrijskimi, trgovskimi in tehničnimi središči.

NEDELJSKI SPORT

Nemčija - Španija 1:1 (0:0)

Španci so se predstavili kot izvrstno moštvo, ki ima najboljše moči v obrambi — Rezultat je pravičen

Ljubljana, 13. aprila

V razprodanem berlinskem Olimpijskem stadionu, ki sprejme 90.000 gledalcev se je večeraj po večletnem presledku nemška reprezentanca nogometna enajstorka zopet pomerila s španjo. Zanimanje za tekmo je bilo ogromno in najmanj se enkrat toliko gledalcev, kakor jih je bilo na stadionu, je ostalo brez vstopnice. Zadnji dve tekmi so Nemci igrali s Španci 1. 1935 oziroma 1. 1936. L. 1935 so v Kölnu zmagali 2:1, naslednje leto pa so bili poraženi 1:2 v Barceloni. To in dejstvo, da je španska nogometna enajstorka dosegla v zadnjih mesecih nekaj pomembnih uspehov na svojih tleh, je upravičilo vsestransko zanimanje, ki je tem razumljivejšje, ker je bila večeraj tekma za Nemce verjetno zadnja mednarodna tekma za daljšo dobo.

Španci so pripeljali v Berlin številno ekipo. Tehnični komisar Teus se je končno odločil za naslednjo postavbo:

Martorel — Teruel, Ramon — Gabillondo, German, Mateo — Epi, Alonso, Mundo, Campos, Emilin.

Zaradi blestar sta bila v drugem polčasu izmenjena Alonso in Mundo. Prvega je zamenjal v desni zvezi Martin, drugega pa kot srednji napadalec Torentin.

Nemški tehnični komisar Herberger je po treningih v Duisburgu in Wuppertalu zapel zastopanje nemških barv takole sestavljenemu moštvo:

Jan — Janes, Müller — Kitzinger, Rohde, Sing — Dörfel, Decker, Conen, Walter, Durek.

Tekmo je sodil italijanski sodnik Barlasina.

Španci so se predstavili berlinski publiki, med katero je bila tudi številna španska kolonija, v zelo ugodni luči. V vseh svojih akcijah so izredno hitri, elegantni in njihovi napadi nevarni. Zlasti so mojstri v igri z glavo. Najboljši del moštva je ožja obramba z vratarjem Martorelom. Martorel je branil večeraj odlično in mnogokrat rešil brezupne položaje. Zdi se, da bo vreden naslednik slavnega Zamore. Teruel in Ramon sta vedno posredovala uspešno in krotila nemški napad. V krilski vrsti je izvrsten German, dober pa tudi Gabillondo. V napadu sta izredno hitri obe krili, zlasti Epi, ki je bil večeraj nosilec večine španskih napadov.

Nemška napadalna vrsta večeraj ni bila najbolj srečno sestavljena. Zlasti v prvem polčasu sta bila šibka Decker in Walter in ta bila nosilca vseh napadov le obe brzi krili Dörfel in Durek. V srednji vrsti je bil najboljši Rohde, prav dobro pa se je uveljavil tudi novinec Sing. Oba branila sta bila zanesljiva, posebno Janes. Vratar Jan je delno kriv prejšnjega gola.

Prvi polčas je tekma v peklenem tempu valovila iz polja v polje. Rahlo premoč so sicer imeli Nemci, toda to ni bilo dovolj za gol. Dosegli so nekaj kotov, izvedli več nevarnih napadov, vse akcije, ki so se zaključile s strelom iz kazenskega prostora na španska vrata, pa je obrnil izvrstni

Martorel. Nemška napadalna vrsta ni delovala popolnoma skladno in kakor španska je zgrešila več sigurnih možnosti. Tako sta obe mreži do polčasa ostali nedotaknjeni.

Tudi drugi polčas je šla igra v nepopustljivo tempu naprej. Nemci so nevarno napadali že takoj ob otvoritvi in Martorel je komaj obranil vren. Kot je ostal neizrabljen, španska obramba je bila nato polno zaposlena, ni pa niti enkrat zgrešila. Šansa se je ponudila Dureku, ko je Martorel zapustil vrata, toda mož jo je zgrešil. Tudi Conen mu je sledil s podobno priložnostjo. Španija je vrnila napade preko Epija, ustavljal jih je Janes, pa tudi Jan. Sploh se je španski napad razgibal in krepko napadal. Müller, Janes in Rohde so morali braniti na vseh koncih. Prilika se je ponudila Nemcem, ko so Španci zrušili Dörfel. Proti strel s kazenske črte je streljal Conen, Martorel pa je odlično obranil. Končno je prišlo do prve odločitve. Epi je podal žogo srednjemu krilu Germanu. V dvoboju z Rhodjem jo je izgubil in Rhode je naglo poslal naprej zvezo Deckerja. Decker se je prebil do bližnje vrat in v 11. minuti poslal neubranljivo v špansko mrežo, 1:0 za Nemčijo. Sedaj se je vnela ljuta borba in napadi so se menjavali od vrat do vrat.

V 17. minuti so si Španci priborili dva kosa zaporedno, vendar brez uspeha. Tudi proti strel proti španskim vratom s točke blizu šestnajstmetrske črte je Janes poslal mimo »zida« in španski vrat. Španska obramba je uspešno ustavljala nemške napade in pošiljala svoje napadalec proti nemškimi vratom, ki si v 25. minuti pribore nov kot. Tako so se napadi menjavali vse do 30. minute, ko je prišlo do druge odločitve. Španci so bili v napadu. Janes je pogrešil in Jan prenelo zapustil vrata. Strel proti vratom in žogo je zaustavil Rohde z rokami. Enajstmetrovka Jan je pobral usnje iz mreže in rezultat je bil 1:1. Španci so ojačili svojo obrambo in čuvali častni rezultat. Nemcem se je sicer ponudila še ena priložnost, toda Dörfel je poslal tik mimo ter razočaral 90 tisoč gledalcev.

Juventus in Milano finalista v tekmovalju za italijanski pokal

Razen nekaterih tretjerazrednih prvenstvenih tekem sta bili večeraj odigrani tudi dve tekmi v konkurenci za italijanski pokal. V Torinu je Juventus sigurno odpravil Modeno 4:1. Modena se kompletno domačino ni mogla resno upirati. Juventus je prišel že do konca prvega polčasa s tremi goli v prednost. Četrtega je zabil kma'lu po otvoritvi drugega polčasa, nakar je v 26. minuti Modena izsilila častni gol.

V Milanu je Milano tesno porazil Venezo 2:1.

Tek na 25 km v Sanremu

Italijanski lahkostelji dolgoprogajali so na startu nedeljo za nedeljo. Po dveh tekih na 10 km so večeraj startali v Sanremu na 25 km dolgi progi. Tekmovanje se je ude-

ležilo 46 tekmecev, med njimi vsi najboljši. Borba za prva mesta se je že od vsega začetka bila med Costantinom, Padovanijem in Marconijem. Padovani pa je kmalu zaostal, medtem ko je Costantino šele pri zadnjih metrih pustil Marconija za seboj. Prva četvorica se je razvrstila takole: 1. Costantino (Guf. Napoli) v času 1:23:10, 2. Marconi (Vigili del Fuoco, Roma) v času 1:23:22, 3. Padovani, 4. Fanelli.

Zaščita vrbovih mačic

Dokazano je, da porabi srednje močna čebelja družina na leto okrog 25 kg cvetnega prahu ali obnožine, ki je za zalego to, kar nam vsakdanji kruh. Če obnožine ni, se čebelja zalega ne more razvijati. Posledica tega so slabotne družine, ki samo živijo, in ne dajo nobene koristi. Naposled odmore. Če hočejo imeti čebelarji krepke čebelje družine, morajo gledati, da imajo spomladi dovolj hrane, to je medu, obnožine in vode. Zato morajo skrbeti tako, v prvi pomladi za taka drevesa, ki dajo čebelarjem medu, ampak tudi medjo. Taka drevesa so vrbe.

Slovensko čebelarsko društvo je uvidelo veliko korist vrb za izboljšanje čebelje pasje. Zato priporoča sajenje z živo besed pri predavanjih, v Slovenskem čebelarju pa

s primernimi članki. Blizu barjanske šole ima tudi nasad različnih vrb.

Ceprav znajo čebelarji visoko ceniti korist vrb, se vendar ne morejo odločiti za razmnoževanje in sajenje, dobro vedo, da je njihov trud brezuspešen. Saj pridejo mestni ljudje, zlasti otroci, ki nalomijo cele naračaje vrbovih vršičkov in jih nosijo domov za okrase. Vršičke trgajo tudi revni ljudje in jih nosijo kar v butarah na trg, tam prodajo in s tem nekaj zaslužijo. Na prošnjo Slovenskega čebelarskega društva je izdal Visoki komisarjat za Ljubljansko pokrajino odlok z dne 4. aprila 1942, III. No. 747-1, ki pravi:

»Da se zaščitijo rastline, ki so važne za prehrano čebel in ki zgodaj cveto (vrbe) se prosi, da okrajno glavarstvo takoj razglasi, da je po § 156. veljavnega gozdnege zakona prepovedano trganje vršičkov in mačic vrbovja. Prav tako je po § 3. zakona o varstvu poljščine z dne 15. jan. 1875 izrecno prepovedano gori omenjene trganje vej.«

Čebelarsko društvo je še s posebno vlogo naprosilo Mestno poglavarstvo v Ljubljani, naj naroči podrejenim tržnim organom, da zaplenijo na trg postavljene vrbove mačice. Pri ponovnem prestopku pa naj krivce primerno kaznuje.

Trganje vrbovih mačic so zaščitile vse kulturne države.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

veljavne od davi 13. aprila 1942-XX

Ljubljana, 13. aprila. Predvsem jih opominjamo, da je strogo prepovedano prodajati namočeno zelenjavo, pač pa mora biti vsa snažna in oprana, sicer sveža, a ne več mokra.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogacarjevem (ter na živilskem trgu v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini Ljubljani).

Spet objavljamo prošnjo gospodinj pridelovalcem sadik, naj ne mečejo sadik, ki jim ostanejo, na kompost ali drugam, temveč naj jih ponudijo svojim znancem in sosedom, da ne pride niti ena sadika v nič. Čim več zelenjave bomo pridelali, tem cenejša bo in temveč jo bomo imeli. Seveda pa varčujte tudi s semenom in ostanek ponudite drugim, hkrati naj pa izkušeni vrtnarji svetujejo začetnikom pri obdelovanju vrtov, da bo uspeh čim največji. Obdelajte tudi najmanjšo krpico zemlje, posebno pa vse vrtno zelene trate, da bomo imeli dosti živeža. Res so bile trate po vrhovih moderne v mirnih časih, a sedaj so najbolj moderne lepo obdelane, z zelenjavo in krompirjem ter fižolom posajene grede. Že danes mislite na sočivje za vlaganje in sušenje!

S pomladjo so se na trgu spet pojavile merice, ki so strogo prepovedane. Prav resno opominjamo vse prodajalke, da na merico ni dovoljeno prodajati ničesar, zato so pa merice prepovedane tudi za motovilec in regat. Tržni organi bodo vse merice zaplenili, prodajalke bodo pa kaznovane.

Tudi gospodinjim moramo povedati, da ni treba prav nič spraševati po cenah, ker morajo biti pri vsem blagu cene vidno napisane. Ponavljamo, da listki s cenami morajo biti vidni in ne smejo biti skriti med blagom. Prodajalke, ki skrivajo listek s ceno med zelenjavo, je že sumljiva in tržni organi si jo bo takoj bolj natančno ogledal. Gospodinj naj se pa zavedajo, da je preplačevanje prav tako kazniv kot prodajanje nad zgoraj navedenimi najvišjimi dopustnimi cenami.

Povrtnine je vsak dan več, zato je pa ni treba s preplačevanjem dražiti samemu sebi.

Izjema potrjuje pravilo

Fant iz ugledne družine je svojim sovrstnikom pomagal, da so okradli nekega trgovca — Moral se je zagovarjati pred sodiščem

Ljubljana, 13. aprila

»Jabolko ne pade daleč od drevesa«, je znan ljudski rek in ljudje ga cenijo kot preizkušeno življenjsko pravilo. Izkušnja pa nas je naučila, da ni pravila brez izjeme. Izjema šele potrjuje pravilo. Tudi v naravi je tako. Pravilo je tako, verjetnost je na njegovi strani, toda možno so izjeme. Pravilo pa ostane še kljub temu v veljavi.

Ko bi se življenje strogo držalo prvega pravila, bi se iz poštenih, pravičnih in delovnih ljudi morali vedno roditi in priti v odgovorno življenje pošten, pravični in delovni ljudje. Je največkrat tako. Zgodi se pa tudi drugače in najboljše jabolko se enkrat spriči. To pot je nastopil tudi Igor, sin znanega in spoštovanega pred leti umrlega javnega delavca. Fant, ki mu še precej let manjka do polnoletnosti, je na poti, da se spridi. Prvi korak je že napravil, prag, ki pelje v nepošteno življenje, je že prestopil.

Po popolnem polomu svojih studijev, ki jih ni mogel uspešno nadaljevati niti v dijaškem zavodu, se je lani udinjal pri nekem trgovcu. Matji se je po izgubi moža sicer trudila za sina, toda pravega odločilnega vpliva nanj ni imela. Manjkalo je moške, trde in odločne roke, ki bi fanta krepko držala. Fant se je že v dijaškem zavodu seznanil s tovarišem, ki so mu bila nepoštena nagajanja pri srcu. Prišel je, kakor kaže, pod njegov vpliv in to ga je pogubilo pri prvi priložnosti.

Bila jih je večja družina mladih postopcev z vseh vetrov naše ožje in širše domovine. Vojna vihra jih je dala besedo, pobuda pa je bila brez težav izvedena. Trgovca, pri katerem je bil Igor zaposlen, je hranil v svojem skladišču nekaj posebno dragocene tekočine. Fantje so menili, da bi se dala »koristno« uporabiti za njihove namene, saj so zanjo dobili že majhno bogastvo. Igor je bil tako pod njihovim vplivom, da je privolil v vse njihove naklepe, čeprav je bilo že na prvi pogled očito, da se bo vse končalo edino v njegovo škodo. Nekdo se je v vsa petorica podala pred skladišče trgovca, dva sta šla vanj, ostali trije pa so ostali za stražo od zunaj. Naglo so pobasali veliko kanto tekočine in, šli z njo proti mestu. Zdi se pa, da so to svoje podjetje ocenjevali zelo romantično, kot junaško dejanje, ki ga je treba pošteno

proslaviti. Vodja jih je povabil v znan bufet sredi mesta kar s kanto vred in tamkaj so se pošteno najedli godlje, klobas, tort in podobnih dobrot, ki mamijo mladega človeka. Vse skupaj so zalili z nekaj litri vina.

Tekočino so potem izvrstno prodali in nedvomno je bil denar razdeljen med so-delavce. Toda Igor tega ni hotel priznati in je izjavil, da se ne spominja, ali je kaj dobil na ta račun ali ne, razen pogostitve. Domov pa je kmalu zatem prinesel večjo vsoto denarja in skrbni materi je dejal, da ga je zaslužil, da bo še več zaslužil in da ji bo tudi njej pomagal. Iz omare pa so izginile vse njegove obleke, Igor se je znebil tudi svoje ure. Kje je vse to končalo, o tem je molčal.

Ni pa molčal trgovec, ki se mu je zdelo čudno, da je Igor tri dni pred koncem meseca, torej neposredno pred tem, ko bi bil moral prevzeti prvo plačo, izostal. Razlago Igorjevega izostanka pa si je takoj ustvaril, čim je stopil v skladišče. Poklical je na pomoč policijo, ki je bila Igorju takoj na sledu.

Pred sodnikom je Igor zelo previdno govoril in imel smo vtis, da je fant resnično na zelo nevarni poti. Sodnik ga je, potem ko se je trgovec odrekal terjatvi za odškodnino — mati se je namreč obvezala, da mu bo poravnala škodo — obsodil na manjšo pogojno kazen, vendar ne verjemo, da bo nanj zadostno vplivala. Treba bi bilo drugačnih ukrepov, da bi se izločilo iz njega vse, kar ga je okužilo.

Naše gledališče

D R A M A

Ponedeljek, 13. aprila: Zaprt.

Torek, 14. aprila: ob 17.30 Človek, ki je videl smrt. Red Terek.

Sreda, 15. aprila: ob 17.30 Konto X. Red B.

Victor Effimiu: »Človek, ki je videl smrt«. Tridejanska komedija romunskega dramatika. V njej pisatelj duhovito ironizira provincialno življenje, njegovo majhnost in nepomembnost, ter željo malomeščanov po slavi in pomembnosti. V mir poddeželskega mesteca zanese potepuh, ki so ga rešili iz vode, dejavnost in konflikte. Igro je režiral in insceniral ing. arh. B. Stupica.

Proti krvavemu obračunavanju

Ljubljana, 13. aprila

V petek smo poročali, da so bili v Brezovici, občina Mirna, ubiti 50letni delavec France Kolenc, njegova žena in 4letna hčerka, ranjeni pa njegov 17letni sin France. Oboroženi s strojnimi puškami in pištolami so jih napadli trije »partizani«, ki se jim goloroka, mirna družina ni mogla upreti. Tako se je vsem prejšnjim krvavim obračunom pridružil nov in naša javnost je pod globokim dojmom brezobzirne borbe, ki ruši njen duševni mir in ubija njeno voljo do rednega vsakdanjega dela.

Podobne vesti o groznih obračunih prihajajo tudi od drugod in kažejo, da bi »partizani« s svojimi dejanji radi zbudili vstaje, kakor da je vsa naša javnost nezvedelovna z novimi političnimi oblastmi in njihovim blagodejnim pomirjevalnim delom. Resnica pa je ravno nasprotna. Rimska oblast se je že takoj v prvem letu pokazala za izredno velikodušno, njeni civilni in vojaški reprezentanti nam sleherni dan dokazujejo z vsemi svojimi dejanji, da so nam prijateljsko naklonjeni, kakor je le tedko najti podobne odnose v zasedenih deželah. V skupnost Velikega Rima smo bili sprejeti kot enakovredna provinca z velpomembnim privilegijem kulturne avtonomije, ki nam ga je priznala državniška modrost Duceja. Združeni v vekovito skupnost z Italijo nam je dana možnost postati po vojni delni velikega gospodarskega napredka vse države. Naši ljudje so takoj vse to opazili in pravilno ocenili, saj je znano, da ima naše ljudstvo zdrav instinkt za realno reševanje političnih vprašanj. Z nenavadnim veseljem je sprejelo ponujeno mu roko lojalnega sodelovanja.

To seveda »partizanom« ne gre v račun in na vseh koncih in krajih skušajo motiti vedno intenzivnejše in plodonosnejše sodelovanje oblasti in ljudstva. Toda vse njihov napor ne bo rodil uspeha. Dejanja, kakor smo ga zabeležili v uvodu, le jeklene naše ljudstvo, ki se bo še bolj strnilo k odporu proti vsiljivcem političnih metod, ki so mu do dna duše zoprne in tuje. Rimska pravica in pravičnost, ki smo je v tako obilni meri deležni, je slovenskemu ljudstvu svetel zgled globoke državniške politike, ki ga bo popolnoma preobrazil.

Zatemnitev

od 21. do 6. ure

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine v smislu odredbe z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42. in z dne 23. marca 1942-XX, št. 50., smatrajoč za potrebno določiti nov čas zatemnitve odreja:

Cl 1. Do novih odredb mora trajati zatemnitev od 21. do 6. ure.

Cl 2. Ostale odredbe, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42., ostanejo nespremenjene.

Cl 3. Ta odredba stopi takoj v veljavo in bo objavljena v »Službenem listu Ljubljanske pokrajine«.

Ljubljana, 13. aprila 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

V soboto bo igrala prvič Mileva Boltar Ukmarja vlogi Ifigenije v Istmenski Goethejevi igri. Predstava bo izven abonmaja.

O P E R A

Ponedeljek, 13. aprila: Zaprt.

Torek, 14. aprila: ob 15.: Indija Koromandija. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sreda, 15. aprila: ob 17. Orfej in Evridika. Red Sreda.

Beležnica

K O L E D A R

Danes: Ponedeljek, 13. aprila: Hermene-gild, Ida

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zakonski možje

Kino Sloga: Raffles

Kino Union: V špijski službi

Kino Moste: Decembrska noč in Kriv sem...

Umetnostna razstava v galeriji Obersnel na Gosposvetni cesti

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murr Mayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz pokrajine Gorizia

— Zuccolijeva maša pri sv. Ignaciu. Na belo nedeljo so izvajali na koru pri sv. Ignaciju znano mašo tržaškega cerkvenega skladatelja G. Zuccolija »Missa s. Francis Assisiensis« pod vodstvom odličnega cerkvenega zborovodje Emilija Komela.

— Praznik dreva je proslavil na belo nedeljo pokrajinski Dopolavoro na pobočjih Montesanta, kjer so bile zasajene izbrane vrste dreva ter rastlin, ki jih je poklonilo poveljstvo gozdne milice v Gorizi.

— Veľikonočna obdaritev. Na pobudo stolne Vincencijeve konference je bilo v cerkvi sv. Antona cerkveno opravilo in skupno obhajilo mestnih siromakov. Sledila je velikonočna obdaritev 63 rodbin.

Iz pokrajine Trieste

— Pet družin z 21 sinovi pod orožjem. V smislu nacionalnega natečaja, ki se nanaša na one rodbine, ki imajo razmerno največ svojcev pod orožjem, je pristojna komisija v Triestu pregledala sezname in je proglasila sledečih pet družin kot najštevilnejših v smislu natečaja: 1) Ivan P. natti iz Grada je oče petih živčnih sinov; med temi jih je pet pod orožjem in v operacijski zoni. 2) Botta vdov. Anunziata iz Trieste je mati 9 živčnih sinov. Štirje so pod orožjem, od teh so trije ujetniki, četrty je na bojišču. 3) Nikolaj Facchinetti iz Ronchov je oče osmih živčnih sinov; štirje so pod orožjem, trije so na bojišču, četrty je ujetnik. 4) Marija Facchinetti iz Grada je mati devetih živčnih sinov; od teh so štirje na bojišču. 5) Rajmund Crisciani iz Trieste je oče 11 živčnih sinov. Štirje so pod orožjem, trije na bojišču.

— Nova maša pri kapucinih na Montuzzi. Soboto je bila v cerkvi S. Apollinara na Montuzzi slovesna nova maša kapucinskega očeta p. Geminiana, Marcella Gre-go iz Trieste. Zvečer je bila na čast novo mašniku glasbeno književna akademija,

DNEVNE VESTI

— Sprejem na hrvatskem poslanstvu v Grazu. Za prvo obletnico ustanovitve Nezavisne Države Hrvatske je sprejel hrvatski konzul v Grazu dr. Turato čestitke zastopnikom oblasti. V sprejemni sobi je visela na čelni steni s hrvatsko državno zastavo okrašena Poglavnikova slika z grbom. Čestitke so prišli Gauleiter in državni namestnik dr. Ueberreiter, general Gunzelmann, župan dr. Kaspar ter mnogi drugi zastopniki mesta, države, stranke in vojske. Čestitka sta prišla tudi italijanski konzul marchese Serafini in madžarski konzul Laszlo. Hrvatski konzul dr. Turato je v toplih besedah pozdravil visoke goste in naglašal, da Hrvatska letos pač lahko praznuje narodno Veliko noč, saj je dosegla po mračnih časih svobodo in neodvisnost.

— Bivši bavarski prestolonaslednik v papeževi avdijenci. Papež Pij XII. je sprejel v avdijenco bivšega bavarskega prestolonaslednika princa Ruperta. Po končani avdijenci je posetil princ papežev tajnik kardinala Magliana.

— Pastorkova ujetnica. 33-letni baron Jostp Galifi iz Milana je zaklenil svojo mačeho, baronovo vdovo Zofijo Maurer v njenem stanovanju in ga ni bilo 15 dni na spregled. Jeticina je živela v tem času od dobrote hišnice, ki ji je pripravila vsak dan kosilo in večerjo ter ju položila v košaro, ki jo je Maurerjeva s pomočjo vrvi potegnila skoz okno v svoje stanovanje. S pomočjo telefona je vzdrževala stik z nekimi svojimi bratanci, ki se pa ni maral pečati s to zadevo. Končno se je Maurerjeva odločila, da je telefonično obvestila o svojem jeticinstvu kvesturo, ki jo je osvoobodila 15 dnevnega svojevrstnega jeticinstva. Barona Galiffija iščejo.

— 22 tatvin ima na vesti 29-letni Aboudio Casada iz Trezzinze. Karabinjerji iz Coma so ga zajeli ter mu izpraznili roko. Aretiran je bil ravno v trenutku, ko je spravljal na varno izdatno število kokiš in piščancev.

— Ob robu 50 m globokega prepada ustavljen tovorni avto. Velik tovorni avto trditve Attilio Viale, ki je bil zvrhano natovoren, je sredi mostu nad 50 m globokim prepadom nepričakovano zdrvel proti nastupu, ki ga je delno porušil. Kakor po čudežnem naključju je obstalo vozilo s svojim večjim delom še na mostu ter obviselo ob robu 50 m globokega prepada, kamor bi bil lahko zgrmel v naslednjem hipu. Obi šoferja sta takoj zavrla vozilo in s prisilnim ravnanjem preprečila katastrofo.

— Štednja italijanskega naroda. Skupni znesek prihrankov italijanskega naroda vložen v bančne knjižice je lani znašal 65.728.400.000 lir. Ta vsota je bila razdeljena na 19.149.299 hranilnih knjižic. Največ knjižic so izdale hranilnice in posojilnice, in sicer 6.393.709. Le malo manj jih odpade na poštne hranilne knjižice: 6.130.161. Tretja vrsta najprijudljivejših zavodov za štednjo so ljudske banke, ki so izdale 2.192.910 hranilnih knjižic. Ostale so izdale: 1.761.763 navadni kreditni obrati, 1.626.071 kreditni zavodi javnega prava in 1.044.685 banke državnega interesa.

— Cene zmznjenega mesa. »Eco di Roma« poroča, da so cene za zmznjeno meso namenjeno ljudski potrošnji enake ceni svežega mesa. Mesani deli zmznjenega blaga se prodajajo od SAIB COPRO-MI po 9,50 lire. COPROMI jih prodaja mesarju po 9,60. Sami zadnji deli se prodajajo za 0,75 lire dražje po kg, sami prednji deli pa 0,75 lire ceneje.

— Od Locarna do Adrianskega morja po vodni poti. Italijanski gospodarski krogi zadnje čase skrbno proučujejo številne načrte, ki naj takoj po vojni uresničeni izpopolnijo prometno mrežo. Mnogi teh načrtov se nanašajo tudi na rečno in kanal-sko plovidbo. Ta vprašanja so važna tudi za avtarkičnega stališča. »Eco di Roma« poroča o zanimivih sklepih, do katerih prihaja neka študija tičočja se načrta vodne poti Venezia-Pad-Milano-Jezero Maggiore. Ta vodna pot bi bila mnogo bolj primerna kakor železniška. Računa se, da bi z nje-uporabo vsa industrijska podjetja vzdolž poti prihranila 10% izdatkov za prevoze. Vodna pot bi bila v celoti dolga 400 km in bi bila zlasti koristna za vse pošiljke namenjene v severno Evropo.

— Iz zadržnega registra. V zadržnem registru se je vpisala 9. aprila pri drugi Novinarska nabavljajna zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani sledeča sprememba. Izbrisiša se člana upravnega odbora Potončnik Drago in Regally Vladimir, vpiseta pa se člana upravnega odbora Javornik Mirko in Kač Janko, oba novinarja v Ljubljani. Predsednik upravnega odbora je Kač Janko.

— Svobodno pristanišče v Novem Sadu. Poročali smo že, da bo v Novem Sadu zgrajeno veliko, moderno pristanišče. Mađarska vlada je pripravila načrt, po katerem dobi Novi Sad kot najvažnejše industrijsko in trgovsko središče južne Mađarske novo svobodno pristanišče. Pozimi so bile modernizirane razkladalne naprave za tekočo goriva. Zdrav bo zgrajeno obrežno zidovje in iz komorskega pristanišča bo prepeljan v Novi Sad velik žerjav. V svrhu nadaljnje izgraditve svobodnega pristanišča, ki bo igralo v bodoče važno vlogo tudi v prometu Donava—morske odputnje v Budimpešto Komisija, ki bo proučila naprave odnotnega svobodnega pristanišča. Za izgradnjo novosadskega svobodnega pristanišča potrebna denarna sredstva so že pripravljena.

— Hrabri hrvatski letalci. Skupina hrvatskih lovcev je sestrelila v marcu na vzhodnem bojišču 24 sovražnih letal in povečala tako število svojih zmag v zraku na 31. Poveljujoči general dotične nemške letalske enice je hrvatskim letalcem brezovno čestital. Poveljnik hrvatske letalske eskadrile major Kello je bil odlikovan z nemškim železnim križcem I. stopnje.

— Slovaško in bolgarsko odposlanstvo v Zagrebu. Namestnik slovaškega ministrskega predsednika in notranji minister Sano Mach je odpotoval v sredo v Zagreb, kjer se je udeležil proslave prve obletnice ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske. Pred svojim odhodom je obiskal prezidenta republike dr. Tiso in ministrskega predsednika dr. Tuka. Ministrski predsednik je v nagovoru naglašal stoletno prijateljstvo med slovaškim in hrvatskim narodom ter skupno usodo, ki je privedla oba bratska naroda do svobode in državne neodvisnosti. Hrvatski državni praznik je tudi praznik slovaškega naroda. Tudi bol-

garsko odposlanstvo se je udeležilo zagrebških svetovanj. Bolgarska vojska je poslala v Zagreb posebno odposlanstvo pod vodstvom generala Peneva. Bolgarski sportniki so pa poslali v Zagreb na nogometno tekmo svoje nacionalno moštvo.

— Hrvatska pravoslavna cerkev. Poglavljenik dr. Pavelić je sprejel te dni odposlanstvo novo ustanovljene pravoslavne cerkve na Hrvatskem pod vodstvom zagrebškega prote šurlana. Odposlanstvo se je Poglavlniku zahvalilo za ponovno ustanovitev pravoslavne cerkve na Hrvatskem. Poglavljenik je potem obravnaval z odposlanstvom temeljna vprašanja nove ustave pravoslavne cerkve. Prota šurlan je objavil v zagrebških listih poziv na vse pravoslavne svečenike na Hrvatskem, naj se javijo na sedežu zagrebške pravoslavne cerkvene občine na Illici.

— Podaljšanje roka za zamenjavo kovancev v Srbiji. Srbska Narodna banka je do nadaljnjega podaljšala rok za zamenjavo jugoslovenskih srebrnih kovancev po 50 in 20 din ter niklajstih po 10 din. Te kovance še vedno zamenjava za srbske bankovce Narodna banka z vsemi svojimi podružnicami. Nakup in prodaja teh kovancev se kaznuje.

— Safi na Hrvatskem zopet prosti. Lani v maju in juniju so prišli vsi safi na Hrvatskem pod kontrolo, zdaj so pa zopet prosti in jih lahko interese nemoteno uporabljajo. Dobre kovine in tuje valute v safih bodo pa lastnikom na razpolago šele potem, ko se izjavijo, ali jih hočejo prodati ali ne. Če jih mislijo prodati, ima predkupno pravico hrvatska Državna banka.

— Izvoz semenskega lanu in konoplje iz Srbije prepovedan. Srbski ministrski svet je sklenil prepovedati izvoz semenskega lanu in konoplje iz Srbije.

— Kontrola nad trgovino z mineralnimi olji na Hrvatskem. V hrvatski trgovinski register je bila vpisana Privilegirana delniška družba za petrole (Paklina). Nova družba ima izključno pravico uvažati, izvažati in prodajati mineralna olja in tekoča goriva v vsej Hrvatski. Delniška glavica znaša 5.000.000 kun.

— Najvišje cene živalskih kož v Srbiji. Komisar za cene v Srbiji je predpisal naslednje najvišje cene živalskih kož: jančija koža 60 din, ovčja 55 din, kozja 55 din, kozličkova 50 din, strižena ovčja 40 din, kupljene pri rejcu. V trgovini na drobno, kupljene pri prodajalcu franko nakladalna postaja: jančija koža 65 din, ovčje in kozje 60 din, kozličkova 55 din komad, strižena ovčja 45 din, kozja 55 din, Svinjske kože, kupljene pri rejcu 30 din, pasje 35 din, kupljene pri prodajalcu franko nakladalna postaja svinjske kože 33 din, pasje 38,50 din, v trgovini na debelo svinjske 36 din, pasje 42 din.

— Nesreče. Od sobote do danes so prepeljali v ljubljansko bolnico naslednje po nesrečnice, ki žive vsi v Ljubljani. Gizele Madeatb, 28-letna zasebnica iz Ljubljane je padla s stola, ko je umivala okno in si pri padcu zlomila levico. — Vladimir Sintić, 15-letni sin delavca, se je po nesreči sunil z nožem v desno nogo. — Anton Podraž, 17-letni mesarski vajenec, se je moral zaleteti v bolnico, ker ga je pes ugriznil v desnico. — Ivan Klemenčič, 31-letni služitelj, si je pri padcu zlomil desnico.

Odpuvedan koncert

Današnji koncert Dua Dallapiccola-Mate-rassi je bil telegrafično odpovedan in se bo vršil majnika. J-306-N

Iz Ljubljane

—lj. Lepa nedelja. Meščani so zadovoljni z vremenom. Včeraj jih je solnce izvalilo na sprehajališča in večina jih je raje ostala na prostem tudi popoldne, ko je postalo hladno, ker je začela pihati neprijetna burja in se je pooblačilo. Zabavišča zdaj niso več tako polna kakor so bila prejšnje tedne. Meščani zdaj vedno bolj teže proti zahodu, v Rožno dolino, kjer je popoldne najbolj solnčno.

—lj. Za mestne reveže je podarila trdnja Avgust Agnola 1000 lir; odvetnik dr. Franc Poček, Kolodvorska ulica 6, je nakazal 100 lir iz poravnave Gregorij proti Demšar; ga. M. Tönnies, Pucinkjeva ulica 3, je v počaščenje spomina pok. ge. Tepež podarila 100 lir; v počaščenje pok. ravnatelja Rada šturma je poslal kegljaški klub »Tončka« 100 lir; g. Ivan Hrovatin je nakazal 100 lir v počaščenje pok. g. Mirka Pušlerja; rodbina Širceji, Bežigrad 5, je pa podarila 100 lir mesto cvetja na krsto ge. Marije Kanc. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranli. Počasite rajne z dobrimi deli!

—lj. »Konto X« na novomeškem odru. Po dolgem predsedku bodo gostovali ljubljanski igralci zopet v Novem mestu. To pot bodo zaigrali veseloigro v 3 dejanjih »Konto X« v režiji Milana Košiča. Kdor želi preživeti 2 uri smeha in zabave, naj že sedaj rezervira vstopnice. Gostovanje Narodnega gledališča bo nepreklicno v ponedeljek 20. t. m. popoldan ob 3, in zvečer ob 6.

—lj. Interesantom za semenski krompir, ki so vložili prošnje zanj, sporoča mestni gospodarski urad, da je moral nadaljnje izdajanje nakaznic ustaviti. Vsa nadaljnja obvestila bodo v dnevniki o pravem času. Predvsem pa opominjamo one, ki so že dobili krompir, da mora biti ta krompir namenjen samo za to, da ga bomo jeseni več pridelali. Kogar bi pa zasačili, da tega krompirja ni zasadil, bo pač obžutil svoje-mu lahkomišelnemu dejanju primerne posledice. Kdor namreč danes porabi semenski krompir za svojo kuhinjo, je gotovo grešnik nasproti vsej javnosti.

—lj. Otroški vrtec drž. učiteljica v Ljubljani začne s poslovanjem v torek dne 14. t. m. v II. nadstropju I. deške ljudske šole na Ledini. V torek naj pridejo otroci ob 14.30 (pol 3), drugače pa se bo delo vršilo od 14.45 do 17.15. Ravnateljstvo.

— Pisemske pošiljke za inozemstvo. V Ljubljani sprejemajo navadne in priporočene pisemske pošiljke za inozemstvo razen glavne pošte tudi pošte štev. 2—7 in 9—11.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41
Globoka ljubseeska drama po slovitem romanu A. Tordella

Zakonski možje
Amedeo Nazzari — Mariella Lotti — Roberto Villa — Irma Gramatica
Film odlikovan na mednarodni razstavi

KINO UNION • TELEFON 22-21
Vojska spijonaza med bivšo Avstro-Ogrsko in carsko Rusijo!

V špijskoni družbi
V glavnih vlogah: Pal Javor in Klari Tolnay

KINO SLOGA • TELEFON 27-30
Zanimive pustolovščine vzornega tat-plemiča in obojca ženskih src

Raffles
David Niven, Olivia de Havilland
Film močno in do kraja razgibane napete vsebine

S Spodnje Stajerske

— 2.800.000 mark za zimsko pomoč. Na Spodnjem Stajerskem je bilo prirejenih doslej osem javnih zbirk za zimsko pomoč, ki so vrgle nad 2.133.000 mark tako, da odpade na vsakega prebivalca nad 50 penigov. V petih nedeljah so pa nabrali 675 tisoč mark, kar pomeni na vsako gospodinjstvo 1.18 marke. Spodnja Stajerska je torej prispevala za zimsko pomoč nad 2.800.000 mark. Toplega perila in druge stvari opreme so pa nabrali na Spodnjem Stajerskem 16 vagonov in jih odpremiti na zapadno bojišče.

— Velike socialne naloge izpolnjene. V okrožju Maribor-okolica je bilo prirejenih doslej 29 posvetovalnih materinskih sestankov, na katerih je bilo zdravniško pregledanih 456 dojenčkov in majhnih otrok. Obisk ambulant se je povečal na 1111, obiskov na domu jih je bilo pa 812. Od teh je odpadlo 108 na otroške negovalke, 704 pa na voditeljice ambulant. Urad za ljudski blagor je podprl 725 družin s 3756 otroki. Iz sredstev zimske pomoči je pa dobilo podporo 5154 družin, ki imajo 21.500 članov.

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli posestnik Gašper Jerauš, star 93 let, dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča v pok. Tomaž Canjkar star 88 let in občinski uslužbenec Viljem Kager, star 34 let. V št. Ilju v Slov. goricah je umrl vpokojeni policijski nadstrahnik Tomaž Kolman, star 80 let, v Celju pa vpokojeni pivovarniški ravnatelj Gregor Sima, star 71 let.

— Delavsko zborovanje v Krškem. Delovno politični urad okrožnega vodstva Brežice je priredil v sredo v tovarni celuloze veliko delavsko zborovanje. Po pozdravnih besedah člana stranke Sevljka je spregovoril član stranke Paldasch iz Celja o povečanju proizvodnje na Spodnjem Stajerskem. Delavstvo je z zanimanjem poslušalo govornika zlasti ko se je dotaknil socialnih pridobitev v Nemčiji. Tudi spodnještajersko delavstvo bo sčasoma deležno teh pridobitev, mora pa napeti vse sile, da se poveča proizvodnja. Spodnještajersko delavstvo mora dometi, kaj pomeni delo v nacionalno socialističnem smislu.

— Celjski simfonični orkester bo razširjen. Prvi koncert nedavno ustanovljenega simfoničnega orkestra v Celju je dosegel lep uspeh. Orkester bo pa mogoče še znatno razširiti in njegovi koncerti bodo potem še boljši. Dirigent, ravnatelj glasbene šole za mladino in ljudstvo Gustav Müller se je obrnil s pozivom na vse, ki vsaj deloma že obvladajo kak godalni ali pihalni instrument, naj se prijavijo v orkester.

— Zapiranje trgovin ob četrtih popoldne. Da se izenačijo predpisi na Spodnjem Stajerskem z onimi ostale Stajerske je šol civilne uprave razveljavil naredbo o odpiranju trgovin z živili in mešanim blagom vstevši drogerije ob četrtih popoldne. Trgovine lahko ostanejo ob četrtih zaprte. Tako bo trgovcem omogočeno opraviti vse delo v zvezi z razdeljevanjem življenjskih potrebščin. Za te posle morajo imeti trgovci eno popoldne v tednu prosto, da jih ne motijo stranke.

— Iz Konjic, Vuhreda in Teharjev. V prvem četrtletju tekočega leta je bilo v Konjicah 37 porodov, 22 porok in 29. novih grobov. Med drugimi sta se poročila vodja krajevne urada Stajerskega Heimatbunda Willi Suppanz in Ana Markscha, oba iz Konjic. V Vuhredu je bil od 29. marca do 5. aprila rojen 1 otrok, umrl je pa Gottfried Golob. V Teharjih je pa bilo od 30. marca do 6. aprila 5 rojstev, poročila sta se pa Rudolf Prevornik in Olga Barbara Legvart, umrl je Jernej Slapsak.

— Smrtna nesreča. Na tovarnem koldvoru v Mariboru se je pripetila včeraj smrtna nesreča 50letni mizar Anton Potočnik iz okolice Maribora je bil zaposlen na strehi tovarnega koldvora. Naenkrat mu je pa spodrsnilo in padel je raz strehe, kjer je obležal s prebito lobanjo. Prepeljali so ga sicer v bolnico, kjer je pa kmalu izdihnil.

Radio Ljubljana

TOREK, 14. APRILA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pisana glasba — v odmoru (8.) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Vaška muzika. 12.40: Koncert sopranistke Irma-traut Reinzingor. 13: Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec — operetna glasba. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert pianista Marijana Lipovška. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.13: Komorno glasbo izvajajo čelist Messimo Amfiteatrof, sopranistka Susanna Danco in pianist Giorgio Favaretto. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20: Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: Ritmo-simfonični orkester Cora, vodi dirigent Alberto Sempini. 21.45: Prenos iz oledališča La Fenice v Benetkah: Strauss: Salomé — eno dejanje. Po operi: poročila v italijanski.

SREDA, 15. APRILA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. — 7.45: Pesmi in napevi. V odmoru (8.00) napoved časa. — 8.15: Poročila v italijanski. — 12.15: Koncert sopranistke Nade Stritar (pri klavirju Marijan Lipovšek). — 12.40: Koncert saksofonista Miloša Zihorla (pri klavirju Marijan Lipovšek). — 13: Napoved časa, poročila v italijanski. — 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17: Koncert violinista Karla Rupla in pianista L. M. Škerjanca. — 14: Poročila v italijanski. — 14.15: Pisana glasba. — 14.45: Poročila v slovenščini. — 17.15: Prenos iz Kraljevega gledališča v Rimu: Ferrari: Il campiello — prvo dejanje. — 19: »Govorimo italijansko« prof. dr. Stan-ko Leben. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Komorna glasba. — 20: Napoved časa, poročila v italijanski. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Pesmi in napevi. — 20.45: Na višku XIX. stoletja. Glasbena fantazija. Orkester in zbor vodi dirigent Petralia. — 21.25: Predavanje v slovenščini. — 21.35: Koncert pianista Antona Trosta. — 22.10: Paradiž za vse. Orkester vodi dirigent Spaggiari. — 22.45: Poročila v italijanski.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Pokrajinski tečaj za izoblanje voditeljic ženskih fašijev

Tajnik stranke je odredil, da se pri federacijah ženskih fašijev organizirajo pokrajinski tečaji za izoblanje voditeljic ženskih organizacij nacionalne fašistične stranke. Objavljamo zadevna navodila:

Tovarišice, ki imajo zahtevane pogoje in ki se hočejo udeležiti tečajev, naj se takoj javijo v prostorih ženskega fašija, Erjavčeva cesta 11.

Pri vsaki pokrajinski federaciji ženskih fašijev, bo uveden poseben pripravljani tečaj za voditeljice ženskih organizacij stranke. V tečaj se bodo lahko vpisale fašistkinje, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. ki nimajo manj kot 25 let in ki niso stare nad 45 let,
2. ki so najmanj 8 let brez prekinitve vpisane v stranki ali pa so prišle vanjo iz mladinskih organizacij,
3. ki so že razvijale pahalno delovanje v ženskih organizacijah stranke najmanj 3 let,
4. ki so v moralnem pogledu brez prigo-vora in ki imajo dobre družinske in politične reference,
5. ki so po možnosti dovršile vseučilišče ali srednjo šolo ali imajo vsaj splošno dobro izobrazbo.

Izbira aspirantk je poverjena posebnim komisijam, v kateri so zvezni tajnik, ki je predsednik pokrajinske zupnika ženskih fašijev, tajnik Guffa, predsednik fašističnega kulturnega zavoda in poverjenica oddelkov GILL-a. Ta komisija pregleda pogoje in dopusti priklajenke v tečaj po posebnem sprejemnem izpitu: a) pismenem o predmetu politične ali organizatorične vsebine, b) ustnem, ki ga tvori razgovor brez posebne določitve vsebine.

Tečaj bo trajal 3 mesece, od 15. aprila do 15. junija, s predavanji teoretično praktične vsebine in z vežbanjem.

Plaz je porušil 20 hiš

V pokrajini Arbes v Rumuniji je preoblikoval zemeljske sklade plaz, ki je porušil več ko 20 kmetijskih hiš. Po posebnem srečnem naključju je bilo omogočeno stanovanjem, da so si v zadnjem hipu rešili gojo življenja. Brezdomci bodo deležni primerne podpore in pomoči.

65.000 vreč kave je zgorelo

Ogromen požar je uničil po poročilih iz S. Salvadorja pristaniške naprave Acitule. Zgorela so številna pristaniška poslopja. Ogenj se je razširil tudi na skladišče, v katerem je bilo 65.000 vreč, napolnjenih s kavo. Vse vreče so zgorele. škoda je ogromna in jo cenijo na milijon dolarjev.

MALI OGLASI

DENAR
vam leži mrtev, če nam ne prodate svojih nerabnih steklenic, gume, kovin in krp. Metalla — Gospodstva 16.

ZELODČNI KROCI
so Tantalove muke — Ambroževa medica pa vam pregreje drobovje in prežene bolečine. Le pristno dobitve v Medarni, Ljubljana, Židovska ulica 6.

ROČNI VOZICEK
(dira) skoraj nov, pripraven za dovažanje blaga ali trgovca, se ugodno proda. Pred-jamska ul. 9, Rožna dolina.

Inserirajte

Anton Šusteršič

blagajnik Mestne hranilnice ljubljanske v pokoju in lastnik trdnje M. Tičar

Truplo dragega pokojnika leži na njegovem domu v Igriški ul. 6 do dneva pogreba dopoldne.

Pogreb bo v torek, dne 14. t. m., ob 3. uri popoldne z žal. kapelice sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja dne 16. t. m. ob 7. uri.

LJUBLJANA, VRHNIKA, dne 13. aprila 1942.

MAJDA por. PREMROV, TONE, PETER, JERNEJ, otroci; DR. BORIS PREMROV, zet; BREDA in TOMAŽEK, vnuka; DR. JOSIP TIČAR, svak; FRANICA TIČAR, svakinja — in ostale sorodstvo.

Prastara je ljubezen do zemlje

Oranje je na kmetih praznik — Kako „orjemo“ v mestu

Ljubljana, 13. aprila

Če je katera ljubezen večna, je nedvomno najtrajnejša in najstarejša — ljubezen do zemlje. Sicer so ljudje postali nezvesti tudi zemlji. Pogosto si mislimo, da so se meščani izneverili zemlji, se odtujili naravi. Prebivalci velikih mest ne poznajo več mnogih kulturnih rastlin, ne ločijo pšenice od ovsu, ne korenja od pese. Ne poznajo dreves in zelenjavne hrane z gozdnimi ali celo bukov in kostanjev. Šolsko znanje o naravi jim kmalu izpuhti. V solah se uče spoznavati rastline in živali, njihovo življenje in razvoj, ali so koristne ali škodljive, toda ko se približajo kdaj pozneje naravi, so sreli nje popolni tuji. — Tako sodimo o velemoščinah. Nekoliko jim najbrž delamo krivico, vendar je resnica, da so se zelo odtujili naravi. Ne poznajo več prave ljubezni do zemlje in niti ne vedo, kaj je prav za prav ta ljubezen. Otopeli so jim tudi nekoliko čuti. Ko zapuste mesto, ne morejo več sprejemati od narave, kar nudi kmečkemu človeku — vseh tistih neštetih dišav, zvokov in skratka vse tiste poezije, ki jo lahko doživlja človek zvezan z zemljo. Drugače diši zemlja jutraj, drugače zvečer. Drugače boža sonce dopoldne kakor popoldne. Razlikuje se jutranja pesem ptic od večerne, melanholične. Drugače se oglašajo živali ponoči kakor podnevi. Barve v naravi se spreminjajo od ure do ure, od dneva do dneva. Vsega tega pristni meščan, ki živi skoraj vedno med zidovjem, sredi mestnega hrupa, smrada in »mrtve narave«, pač ne more več opaziti. Slep in gluhi je, brez voja in brez vseh tistih »šestih čutov«, ki vodijo naravnega človeka v naravi.

Mi smo pa napol kmetje...

Mi smo pa še na pol kmetje; ne živimo v tako velikih mestih, da bi pozabili, kakšna je trava in kakšne so marjetice. Pri nas raste trava še marsikje na cestah. Mnogi med nami niso le napol kmetje, temveč kmetje, kakor se pravi, »z dušo in telesom«, saj je v Ljubljani še mnogo pravih kmetij. Številni »meščani« pri nas kmetujejo. Niso pa le živinorejci, temveč tudi obdelujejo polja, imajo travnike in gozdove ter se posvečajo večini kmetijskih strok. Razen teh pravih kmetov živi v Ljubljani izredno mnogo kmečkih sinov. Niso se pozabili, da so v svoji mladosti pasli krave, delali na poljih, dirkali v gozlovih, hodili bosji in spali na seniku. Morda se nekateri tega sramujejo, a »saj včasih se pozabijo ter se pobahajo prav po kmečko, da je »pri nas drugače«. Pravijo: »Pri nas se pa reče tako:« »pri nas pa delamo drugače:« »pri nas smo pa jeli to in to«. Zdi se celo zdi, da so se nekateri začeli ponasati na svoje kmečko pokolenje. Postajajo tudi bolj pogosto sentimentalni. Toži se jim po domu. Rojstna hiša jim ostane vendar vse življenje pravi dom, čeprav žive že čez desetletja v mestu. V duhu podoživljajo življenje doma v raznih letnih dobah in ob praznikih. Z ožnostjo se spominjajo raznih kmečkih del. Pred očmi jim vstajajo slike davno pozabljenih prizorov iz življenja v naravi, o delu na polju, o raznih slovesnih razpoloženjih, ki se polasčajo kmeta ob posameznih prilikah.

Vračamo se k zemlji

To je razumljivo: vračamo se k zemlji, obuja se nam ljubezen do nje. V krvi nam leži vse in dolga leta življenja v mestu so nas prevlekla le s tankim loščilom. Ko zopet jemljemo lopate, rovnice in motike v roke, pada z nas meščanska koža in prejavljamo se v kmete. Gubljamo se zopet po kmečko, na jezik nam prihajajo klene kmečke besede in podzvestno pljunemo — v roke. Ne gre sicer tako gladko; pomelkužili smo se. Takoj se utrudimo in mehka koža na dlaneh se spremeni že prvo uro v krvave žulje, če le nekoliko pritisnemo z lopato. Toda tudi pri tem ne pozabimo, da smo kmetje in se radi pobahamo z žulji. Morda vam je znana stara legenda o tečaju, ki je prišel pred nebeska vrata. Tam so ga vprašali, ali se lahko izkaže z dobrimi deli. Kaj je storil dobrega na zemlji? Težak je pa samo iztegnil svojo žuljavico dlan ter molče pokazal neosečnanom krvave žulje. Tako kažemo svoje žulje tudi mi; le z malo razliko — ne molče.

Ko kmet orje

Ljubezni do zemlje ne moremo razumeti, če vam je tuje tisto slovesno razpoloženje, ki se polasti kmečkemu človeku ob raznih kmečkih delih. Trdo, težko je kmečko delo in v njem res ni tiste poezije, ki jo odkrivajo nekateri pesniki, že zdavnaj odtujeni naravi. Toda ima vendar nekaj v sebi, česar ne pozna, kdor gleda na delo samo kot garanje; ko kmet orje, ni to le delo, temveč neke vrste obred. Polasti se ga slovesno razpoloženje, toda nele orajca, temveč vse družine. Morda to ne prihaja do izraza povsod enako močno. V nekaterih

naših krajih je pa oranje vendar še posebna delovna slovesnost. Neko tiho veselje zavlađa v družini. Prazničnost prihaja lo veljave tudi v boljših. Orajo postrežejo z vsem, kar velja za najboljšo. Goste ga z mesom in vinom, pogacami in čajem. Teh dobrot je deležna seveda tudi družina, vendar je prvi gost orajca. Kar ostane njemu, šele sme dobiti družina. Na kmetih se dobro zavedajo, da mora delavec, zaposlen pri trdem delu, dobiti najboljšo hrano. Oranje spada med najtežja dela. Toda delavcem pri prav tako težkem ali celo težjem delu vendar ne strežejo vedno s tako dobrih jedmi in pijačami kakor orajo. Oranje je enkratno delo v sezoni, prav za prav prvo delo, ki je osnovna prielovalnega procesa. Oranje je v tisti zvezi s setvijo in setev ima nekaj mističnega na sebi, kajti seme skriva v sebi življenjske sile in setev je obnavljanje življenja. Tiste skrivnostne življenjske sile v semenu potem prehajajo na človeka samega, ko rastlina rodi. Tako človek prisostvuje velikemu čudežu narave. V krvi je že kmečkemu človeku, da se ga polasti slovesno razpoloženje, ko zadiši zemlja za plugom. Drugače pa diši zemlja pri jesenskem kakor pomladnem oranju.

Ko so še orali z drevesom

Naš kmet imenuje plug še zdaj drevo. V starih časih, ko še človeštvo ni poznalo železa, je človek vendar že obdeloval zemljo. Uporabljal je leseno orodje. To orodje je ostalo v rabi še dolgo v železni dobi. Tako v nekaterih zaostalih deželah še zdaj orajo z »brevisi«, to se pravi z lesenimi orali. Beseda plug je tujska in med našimi kmeti se ni zakoreninila tako, da bi pozabili na lepo ime »drevo«. V starih časih seveda niso mogli zemlje obdelati tako dobro kakor dandanes. Orali so plitvo. Tudi od vprežne živine je odvisno, kako je obdelana zemlja. Kočar, ki vprega pred plug krave, orje mnogo bolj plitvo kakor kmet, ki ima močne konje. Zato pa tuli kočarju zemlja slabše rodi. Iz zgodovine vemo, da so ljudje včasih tudi sami vlačili plug. Ko je bila živina po dolgih letih vojne iztreb-

ljena, je moral kmet pogosto vpreči svojo ženo v plug. Da je bilo tako, nam pričajo tudi stare slike. Pozneje so včasih vpregali ljudi za kazen pred plug. Ta kazen je bila nedvomno huda in sveže brazde je škropila razen znojna tudi kri. To so ljudje seveda že pozabili, a kmečkim ljudem je ostalo v krvi spoštovanje lo orajca; orajca, ki je vodil drevo, je bil gospodar, ki je lahko vpregel za kazen pred oralo svojo ženo ali druge člane družine. Morda uživa dandanes orajca tudi zaradi tega še posebno spoštovanje, da ga cenijo najbolj med kmečkimi delavci.

Mi pa z lopatami in motikami

Mi pa orjemo v mestih z lopatami in motikami. Lani, ko smo se spravili nad ledino, so nekateri najeli tudi orajca. Vendar nas je večina »oralca« z lopatami in motikami. Tudi letos delamo po tem načinu. Zdi se preborevamo prve težave. Lani se še nismo dovolj utrdili in čez zimo smo se zopet prelevili v meščane: slekli smo utrjeno kožo in žulje, zdaj se nam pa zopet odprta krvavi žulji. Najhuje je po prvem dnevu. Vse te boli, kakor da si se vrnil z dolge ture. Žeja te kakor med vročinsko boleznijo. Hripenica postane tria, noge težke, roke okorne, dlani pa skele, kakor da si se opekli z vrelim oljem. Toda to ni glavno. Vodi nas ljubezen do zemlje. Ne, nismo se ji še izneverili. Tudi nam zadiši, ko jo obračamo z lopato in polasti se nas neka posebna strast, ki je spala nekje globoko in je prej nismo poznali; to je pa plemenita strast. S posebnim veseljem in užitkom zasajamo lopate in silno všeč nam je zrahljana zemlja v obliki gladkih, ravnih gred. Ne moremo se nagledati svojega dela. Težko se pa tudi odtrgamo od zemlje, ko nas dolžnost kliče drugam in ko se zvečer stemni, la ne vemo, kdaj je minil dan. Prihodnji dan nam škriplje v vseh sklepih in vstajamo z mačkam, kakor da nismo sploh spali. Toda vse te bolečine so takoj pozabljene, ko vzamemo zopet lopate v roke in se združimo z zemljo, da postanemo naravnih kmetje, kakršni so bili naši dedje in so še morda naši očetje.

Naravna bogastva Aljaske

so pod pritiskom razmer obrnila nase vso pozornost Združenih držav

Pogled na Aljasko pri Valdezovem zalivu

Od začetka leta se vodijo med Washingtonom in Ontarijo tajna pogajanja, da bi dobile Združene države prehod preko Kanade, severoameriškega ozemlja na Aljasko. Ne glede na to, da so s tem načrtom v zvezi strateški nagibi, zasluži tudi v gospodarskem pogledu največjo pozornost. Američanom bi namreč uleglo biti v sedanjem položaju mnogo lažje na tem, da bi začeli čimprej izkoriščati naravna bogastva Aljaske, in da bi dobili za prevoz rud prikladno zvezo. Ameriki je namreč začelo primanjkovati kovin in raznih drugih potrebnih kovin. Industrija, odkar so prišla vsa njihova ogromna naravna bogastva na Daljnem vzhodu v japonske roke.

Krznino in ribe

Aljaska je igrala zadnja leta vedno večnjo gospodarsko vlogo in njen pomen bi bil še večji, če bi dobila dobre prometne zveze z Združenimi državami. Aljasko so odkrili leta 1741. Rusi in jo že leta 1746. naselili. Pozneje se je tu zasedla ruska ameriška družba za pridobivanje krzna.

Leta 1867. je prodala Rusija Aljasko za 7 milijonov dolarjev Združenim državam. Odkar so našli leta 1896. na Aljaski pri Klondyke in Yukonu bogata ležišča zlata je doživel ta košček zemlje velik gospodarski razmah. Koliko naravnih bogastev pa še hrani v sebi Aljaska, je razvidno že iz dejstva, da je dobila Amerika samo iz rudnikov na nji stokratno Rusiji plačano kupno ceno.

Cepprav je rudništvo na Aljaski največjega pomena, in na drugi strani zelo donosno tudi krznarstvo in ribarstvo. Aljaska ima pa tudi mnogo gozdov, tako da se je razvila na nji pomembna lesna industrija. Zadnja leta je lov na divjačino, k daje drago krzno, nekoliko nazadovol, ker je divjačina že precej iztrebljena, zato so pa ustanovili več farm, na katerih goje divjačino. Leta 1929. je bilo na Aljaski že 275 farm za srebrenice. Tudi ribarstvo na Aljaski prinaša lepe dohodke. V 156 tovarnah izdelujejo ribje konzerve. Približno 10% izločijo ribarstva. Leta 1932 je bilo tu 1.320.000 komadov divjadi.

Izvoz iz Aljaske v Združene države se je dvignil od leta 1933 do 1938 od 33 na 56.000.000 dolarjev. Nad 81% vrednosti je odpadlo na sveže in konzervirane ribe. Leta 1937. je imela Aljaska 11.500 ribičev, ki jim je bilo na razpolago 872 ribiških ladij s skupno tonazlo 12.300 ton. Rib so nalovili v istem letu 835 milijonov, v vrednosti 14.700.000 dolarjev, torej okroglo 20% vseh v Ameriki nalovljenih rib. Izvoz krzna je bil za izvozom rib na drugem mestu. Leta 1936. je šlo z Aljaske za 4.100.000 dolarjev krzna.

Rudarstvo

V sedanjih razmerah je za Aljasko in Združene države najvažnejše pospeševanje rudarstva. Prej so Američani polagali največjo važnost na pridobivanje zlata. Zdi se, da bosta za važnejši baker in svinec. V letih 1890. do 1939. so pridobili na Aljaski 23.033.956 unč zlata v vrednosti 518.849.562 dolarjev, 18.978.413 unč srebra v vrednosti 13.506.700 dolarjev, 885.553.000 funtov bakra v vrednosti 226.492.936 dolarjev, 21.763.000 funtov svinca v vrednosti 2.413.675 dolarjev. Skupna vrednost vseh na Aljaski pridobljenih kovin je znašala 761.282.774 dolarjev.

Na zlato je odpadlo v prejšnjih časih 80 do 82% vse rudniške proizvodnje na Aljaski. Predlaskim je pa doseglo pridobivanja zlata nov rekord, saj je znašala njegova vrednost 25.375.000 dolarjev, in je narasla od leta 1939 za 2.100.000. Vrednost vseh pridobljenih kovin je znašala 27.658.000 dolarjev in se je povišala od 1936 za 9,25%. Samo platine so pridobili 28.860 unč. Srebro pridobivajo v glavnem kot postranski produkt v rudnikih zlata in bakra. Svinec doslej ni igral na Aljaski pomembnejše vloge.

Vse rudniške proizvodnje so morali voziti doslej z Aljaske z ladjami ob ameriški vzhodni obali. Na Aljaski pa kopljejo tudi premog, ki ga pa v prejšnjih časih niso mogli v polni meri izkoriščati, ker je šla industrializacija zelo počasi. Nekaj se pridobiva na Aljaski tudi cinove rude, in začeli so iskati tudi petrolejske vrelce v južnem delu Aljaske. Lomijo tudi marmor, ki se porablja za notranje dekoracije in gre na pacifično obalo Združenih držav.

Malo železnice

Prometne zveze z Aljasko so še slabše. Leta 1933. je imela Aljaska 1471 km železnice. Pri tem je treba upoštevati, da meri Kanada 530.328 kvad. metrov. Pri tako slabem razvitju železniškim prometu igra važno vlogo zračni promet. Letalo igra važno vlogo zlasti na polju pridobivanja zlata. Koridor, po katerem bi imele Združene države zvezo z Aljasko, bi vodil najbrž preko Kanadskega ozemlja angleške Kolumbije in bi se dotikal morda tudi ozemlja Yukon. Angleška Kolumbija spada med najvažnejša ozemlja Kanade in zato bi bila ta zveza Ameriki še posebno dobrodošla.

Bengalski zaliv

Bengalski zaliv je prišel tudi v vojno področje, odkar je vse morje in ozemlje od Basseina ob izlivu reke Iravady do Velikonočnega otoka južno od Jave v japonskih rokah. Od Basseina do otoka Timor severno od Avstralije stoji japonske čete na 4000 km dolgi fronti v območju Indijskega oceana. Japonske podmornice so že vdrle v Bengalski zaliv ter potopile več sovražnih ladij pred Ceylonom, Malasom in Kalkuto.

Pred Andamanji in Nikobari se razprostira večno sinje morje Bengalskega zaliva, ki so ga smatrali Angleži za svoje morje v Indijem oceanu. Prednja Indija se je zarezala liki široka zagoda iz mogočnega azijskega masiva v Indijski ocean. In tako je nastalo na zapadni strani Indijskega morja, na zapadni pa Bengalski zaliv. Ime je dobil ta zaliv po dragoceni angleško-indijski kolonialni posesti Bengalijski.

Zapadna obala Bengalskega zaliva prehaja v obalno nizino, za katero se dviga mogočno pogorje Dekan. Samo eno veliko pristanišče je v zapadnem delu zaliva, namreč Madras. Silne težkoče je bilo treba premagati, preden so odstranili z orjaškimi žerjavi morski pesek, da je zdaj morje dovolj globoko za pristanišče. V severozapadnem kotu Bengalskega zaliva je pristanišče Kalkute, preko katerega gre vse blago v Bengalijsko in iz nje. Na vzhodni obali Bengalskega zaliva so bile pristanišče naprave mogoče samo tam, kjer sekajo visoko pogorje doline. Tako so nastala trgovska središča Bassein, Rangun in Mulmein.

Pomorski promet v Bengalskem zalivu je združen z mnogimi težkočami, ker se morski toki menjavajo po smeri monsunov. Nad obalo in nad morjem dvigajo večkrat cikloni, ki so postali usodni že marsikateri ladij. Od Port Blaira na Andamanih do nasproti ležečih pristanišč Kalkute in Madrasa rabi letalo samo tri ure. Zasedba Andamanov po Japoncih je ustvarila novo pomorsko in zračno oporišče za na-

pad na obalo angleške Indije. Iz Port Blaira, glavnega pristanišča Andamanskih otokov je do Kalkute 1300, do Madrasa pa 1400 km zračne črte.

Sano Mach o Židih

Slovaški notranji minister Sano Mach je sprejel oni dan zastopnike inozemskih listov, da bi jih informiral o vladnih ukrepih za končno ureditev židovskega vprašanja. Ureditev je nujna zato, ker so židje takoj poskušali izogniti se vladnim ukrepom in zanesli nemir med slovaško ljudstvo. V zadnjem času so odkrili na Slovaškem 18 tajnih radijskih oddajnih postaj in vse so bile v židovskih rokah, ali pa so jih židje preskrbeli drugim. Ostranitev židov iz javnega in gospodarskega življenja je ukaz zgodovine. Vsi pomisleki gospodarskega značaja so zdaj ovrženi že s tem, da je doživelo gospodarstvo po odstranitvi židov velik razmah. Iz gospodarstva izločeni židje bodo zaposleni drugod, kjer se bodo smeli ukvarjati samo s fizičnim delom.

Na razna vprašanja je minister Mach odgovoril, da je viala že pripravila osnutek novega zakona in ga predložila parlamentu. Po tem zakonu izgubi slovaško državljanstvo vsak žid, ki bo preveden na drugo polje dela. S posebnim naglasom je minister Mach zavrnil vsako misel o tem, da bi Slovaška reševala židovsko vprašanje na pritisk od zunaj. Slovaška vlada je prišla sama do trdnega prepričanja, da bi stala Slovaška na trilih nogah, če bi ostali židje v nji.

Šah

Helena je poskusila še zadnjič. — Vsak večer? — Vsak drugi večer, Helena. — Kaj moraš tako pogosto šahirati? — Šah je kraljevska igra. — Čeprav sva šele tri tedne zaročena, dragec!

Objel jo je čez pas. — Morda mi privoščiš moje razvedrilo, Helena.

— Saj imaš vendar mene. — Vedno se ne moreva poljubovati. — Lahko se pa zabavava. — Potem bi si pa kmalu ne vedela kaj povedati.

Helena je bila brez moči proti njegovim strasti.

— Kaj naj pa počnem, dragec? — Ali me ljubiš? — Obožujem te. — Če je tako, mi pa izpolni eno željo. — Vsako. Katero? — Nauči se šahirati.

Cesa vsega ne stori mlado dekle iz Ljubljane! Helena se je vpisala v šahovski klub. Dali so ji dražestnega partnerja.

— Ivan. — Se je predstavil.

— Helena.

— Ali hočete otvoriti? — Helena je otvorila.

— Ste zadovoljni? — Zelo.

— Pazite! — Preneumno!

— Šah kralju! — je vzkliknila Helena.

— Mat? — Upam, — je odgovorila Helena.

Partner si je pulil kostanjeve lase.

— Nikoli se ne bom naučil te neumne igre!

— Kaj niste navdušeni za šah? — Sovražim ga!

— Zakaj pa šahirate? — Partner je priznal v zadregi: — Zaročen sem.

— No in? — Moja nevesta je strastna šahistka.

— Torej nji na ljubo? — Da.

Helena se je nasmehnila. — Točno tako kakor pri meni.

— Kaj ste tudi vi zaročeni? — Da, S šahistom.

— Če bi bil jaz na vašem mestu... — No?

— Bi mislil na druge reči. — On je zardel. Helena nič manj.

Toda ona je še hitro pripomnila: — Če bi bila jaz vaša nevesta, bi tudi mislila na druge reči.

Tega bi ne bila smela povedati na glas. Toda kaj more storiti človek proti usodi? Ko sta se po dolgem poljubovanju ločila, je Helena vprašala:

— Kaj naj porečem ženinu? — Da hočete razdreti zaročilo? — Da.

Potegnil je iz žepa vizitico.

— Daj mi tole.

— Kaj pa je to? — Naslov moje neveste.

— Kaj pa naj počne z njo? — Privil jo je k sebi.

— Šah bo igral z njo, ko se bova midva ženila.

Obnovite naročnino!

B. Perowne:

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Roy je votopil, Gouverne za njim; mršavi Egipčan Haalal Said, ki jima je bil odprl, je spet tiho zaprl vrata. Soba je bila v poltemi, kajti leseni zastori so bili spuščeni. Bila je zelo velika, z visokim stropom, opečnatim tlakom in skopim, težkim in temnim pohištvom. Na okrogli mizi pred enim izmed oken je stal prenosni pisalni stroj med dvema kupoma papirja; s pepelnika na mizi se je kotancil dim. Očitno sta bila zmotila tajnika pri njegovem poslu.

Gouverne si je veselo pomel roke ter pokazal Royu široko usnjeno zofo.

»Prosim, sedite, dragi doktor. Cocktail vam ne morem priporočati, a preprost vermut vam gotovo ne bo škodil. Said, pobričajte se zanj.«

Tajnik je odšel iz sobe in zaprl vrata za seboj. Gouverne se je pogreznil Royu nasproti v naslanjač, potegnil iz žepa tobačni mehur in si ga vestno razgrnil na kolenih.

»Menda vas ne zadržujem.« je vprašal, »da bi zaradi mene zamudili kak važen domenek? To pravim, ker se mi je zdelo, da se vam zelo mudi. Pravkar sem bil namenjen k vam, ko sta se najina voza sre-

34

čala, a vi me niste videli; moral sem obrniti, da sem vas dohitel.«

»Nobenega posebnega opravila nisem imel,« je Torridon odvrnil. Vpraševal se je, ali bi kazalo govoriti z Gouvernom zastran tega, da je Jožef izginil. Moral je biti previden. Bolje je bilo najprej počakati, kaj mu pove Gouverne.

Francoz je obližnil gumirani rob cigaretnega papirčaka; okrajšek širokega klobuka mu je pokrival oči. Rekel je:

»Čestitati si moram, doktor, da vas imam. Dobro delate. To, da ste obiskali montecarlski kazino v družbi, ne pa sami, je bilo zelo ametno. Tudi za izbero vile vas moram pohvaliti.«

»Torej ste me opazovali?«

»Seveda.«

»Z enim očesom ali z dvema?«

Gouverne je podržal gorečo vžgalico k svoji tanki cigareti in pogledal Roya skozi oblak dima.

»Dokaj nerazumljivo se izražate, gospod doktor.«

»Ko sem v kazino privlekel bisere na dan,« je Roy pojasnil, »sem videl enooknega človeka, ki se je očitno zelo zanimal zame. Presenetil me je način, kako...«

»Opisite mi tega človeka,« mu je Gouverne skoraž osorno segel v besedo.

»Bil je srednje postave in rumenkastega, skoraj pergamentastega obraza. Lase je imel rdečkaste. Eno oko je bilo zaprto, očitno, ker je na njem slep. Videl je samo rdečkasti rob spodnje veke.«

Gouverne ga je nekaj trenutkov nepremično gledal.

»Kje ste ga videli? V kazino?«

»Stal je blizu mize, pri kateri sem igral. Zagledal sem ga šele, ko sem pokazal bisere. On pa je opazoval mene že prej, o tem sem prepričan, in je nenadoma odšel, kakor hitro sem privlekel bisere iz žepa, prav kakor bi bili čakal tega trenutka.«

Gouverne je vstal in nekajkrat krenil po sobi sem ter tja, puhaje dim od sebe; ramena je imel upognjena, roke prekrizane na hrbtu. Mahoma je obstal in vprašal:

»Ste ga potem še kdaj videli?«

»Ne.«

Francoz je spet začel hoditi sem ter tja.

»Mislili ste, da je moj vohun, kaj ne?«

»Moral sem tako misliti.«

»Da, da, težko je domnevati kaj drugega,« Gouverne je bil videti nenavadno razburjen.

»Torej ni vaš človek?« je radovedno, a previdno vprašal Roy.

»Ne, nikakor ne.«

»A vsaj poznate ga, kaj?« je vztrajal mladi človek.

Gouverne je prekinil svoj izprehod.

»Preveč vprašujete, doktor.«

»Če je mogoče, rajši ne bi šel v zapor,« je zlovoljno odvrnil Roy. »Povejte mi vsaj, ali je policist?«

»Oh, gotovo ne,« je odvrnil Gouverne, korakaje sem ter tja. »Vam, doktor, je glava še vedno polna

policije, in zelo po nepotrebnem, verjemite mi. Vse je šlo tako, kakor sem naprej povedal, upam, da mi priznate. Ali je bil vaš razgovor z ravnateljem kazina neprijeten za vas?«

»Skrbi in tesnobe je bilo nemalo,« je Roy odvrnil, »drugič neprijetnosti pa ne.«

»In ljudje, ki pričakujem, da bodo hodili kupovat bisere?«

»Eden je že prišel.« Roy je povedal Gouvernu, kako se je oglašil pri njem debeli Orest T. Vesper.

»Ste mu kaj prodali?«

»Da.«

»Izvrstno. Prišli bodo še drugi. Vam je ostalo kaj biserov?«

»Da.«